

Mladi u poduzetništvu - Prilike za razvoj i ograničenja

Brendel, Hannah Vanessa

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:236532>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-01**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**MLADI U PODUZETNIŠTVU – PRILIKE ZA
RAZVOJ I OGRANIČENJA**

Mentor:

prof. dr. sc. Vlatka Škokić

Student:

Hannah Vanessa Brendel bacc. oec.

Split, rujan, 2023.g.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, HANNAH VANESSA BRENDEL,
(ime i prezime)

izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je navedeni rad isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio navedenog rada nije napisan na nedozvoljeni način te da nijedan dio rada ne krši autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije korišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Split, 2.3.2023. godine

Vlastoručni potpis :

Brendel

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
1.1. Definicija problema	1
1.2. Cilj rada.....	1
1.3. Metode rada	1
1.4. Struktura rada	1
2. POJAM PODUZETNIŠTVA.....	2
2.1. Definicija i karakteristike poduzetništva	2
2.2. Povijest poduzetništva	2
2.3. Vrste poduzetništva	3
3. MLADI U PODUZETNIŠTVU	4
3.1. Karakteristike i spremnost mladih poduzetnika	5
3.2. Prednosti poduzetništva mladih	6
3.3. Nedostaci poduzetništva mladih.....	7
3.4. Udio nezaposlenih i samozaposlenih mladih u Europskoj Uniji u posljednja dva desetljeća.....	8
3.5. Programi za podršku mladima u poduzetništvu u Europi	13
3.5.1. Tematska godina poduzetništva mladih, Finska.....	13
3.5.2. „Strategija obrazovanja i osposobljavanja u poduzetništvu“ i „Danska – nacija rješenja“, Danska	14
3.5.3. EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework, Europska komisija .	15
3.5.4. Program poduzetništva mladih (GINOP i VEKOP), Mađarska.....	16
3.5.5. Mladi poduzetnici ENISA, Španjolska	17
3.5.6. <i>YES!Delft</i> , Nizozemska	18
3.6. Institucije i programi za podršku mladima u poduzetništvu u Republici Hrvatskoj	19
4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE	21
4.1. Metodologija istraživanja	21
4.2. Rezultati istraživanja	22
4.3. Diskusija	40
5. ZAKLJUČAK.....	41
LITERATURA.....	44
POPIS SLIKA.....	47

POPIS TABLICA	49
SAŽETAK	51
SUMMARY	52

1. UVOD

1.1. Definicija problema

Poduzetništvo je posljednje desetljeće postalo sastavni dio kurikuluma kako u primarnom, tako i u sekundarnom obrazovanju (Jones i Wadhvani, 2006) te predstavlja važan dio izvora dohotka i zapošljavanja, a cilj je uklanjanje problema nedovoljnog broja radnih mjesta na tržištu rada (Egorov et. al., 2019). Osim važnosti za gospodarski rast, također je prisutan porast angažiranosti mladih kod samozapošljavanja. Njihova angažiranost doprinosi smanjenju nezaposlenosti, popunjavanju tržišta domaćom robom i uslugama, stvara konkurentsko okruženje, utječe na bruto domaći proizvod i državni proračun te je podloga za formiranje srednje klase kao osnova stabilnosti društva (Lez'er et. al., 2019).

1.2. Cilj rada

Ciljevi rada su predstaviti udio nezaposlenih i mladih u poduzetništvu, ispitati prilike za razvoj te ograničenja povezanih sa samozapošljavanjem, objasniti načine poticanja i motiviranja mladih na osnivanje poduzeća te istraživanje razloga i kompleksnosti osnivanja vlastitih poduzeća od strane mladih.

1.3. Metode rada

Metode rada koje se koriste za potrebe istraživanja ovog rada su metoda deskripcije (opis ključnih pojmova), komparacije (usporedba analiziranih istraživanja), analize (kretanje zaposlenosti mladih i pokretanje vlastitih poduzeća) temeljem raspoloživih podataka te metoda ankete (provođenje anketnog upitnika na studentima Ekonomskog fakulteta u Splitu).

1.4. Struktura rada

Završni rad podijeljen je na pet dijelova. Prvi dio rada obuhvaća uvod u kojem se definira problem istraživanja, ciljevi rada i metode rada. Drugi dio rada pojmovno definira poduzetništvo i povijesni razvoj, treći dio definira i objašnjava poduzetništvo mladih. U četvrtom dijelu analiziraju se rezultati provedenog istraživanja nad studentima Ekonomskog fakulteta u Splitu te se u posljednjem dijelu donosi zaključak i prikaz literature korištene za izradu rada.

2. POJAM PODUZETNIŠTVA

2.1. Definicija i karakteristike poduzetništva

Riječ poduzetništvo (eng. *Entrepreneurship*) proizlazi iz francuske riječi „*entreprendre*“ što znači „poduzeti“, stoga se poduzetništvo može definirati kao „realiziranje inovativnih ideja i stvaranja nove vrijednosti na tržištu te kontroliranje i raspoređivanje resursa u svrhu stvaranja dobiti“ (Dollinger, 2008, str. 9), a poduzetnik se definira kao inovator odnosno osoba koja preuzima rizik s neizvjesnošću, koja opskrbljuje financijske i ostale resurse te ih organizira i koordinira, donosi odluke te vodi cjelokupno poduzeće (Hébert i Link, 2006).

Karakteristike poduzetništva su:

- „Inovativnost i kreativnost
- Rizičnost i neizvjesnost
- Identifikacija potrebnih resursa, njihova nabava i sortiranje
- Prilika za dobit“ (Dollinger, 2008, str. 9)

2.2. Povijest poduzetništva

U literaturi, najraniji tragovi razvitka poduzetništva navode se u periodu između 11. i 15. stoljeća kada se vršila razmjena dobara u svrhu preživljanja. Trgovalo se na način da se resursi koje stanovnici posjeduju zamjenjuju s resursima koji im nedostaju.

U razdoblju od 13. do 15. stoljeća, utjecaj na razvoj poduzetništva imali su crkva, trgovci te članovi kraljevskog dvora koji su se bavili aktivnostima koje su posjedovale elemente inovativnosti, rizičnosti i prosuđivanja, no crkva se navodi kao najviše poduzetnički aktivna te se papinstvo opisuje kao prvo multinacionalno poduzeće u svijetu. Poduzetničke aktivnosti su uključivale prikupljanje sredstava od vjernika kao zamjenu za duhovnu službu, promoviranje hodočašća te pružanje gostoprimstva (Batur, 2021).

Pojavom industrijske revolucije na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće, dolazi do porasta značaja poduzetništva, međutim ubrzo nakon slijedi pojava multionacionalnih poduzeća koja preuzimaju tržište masovnom proizvodnjom te poduzetništvo gubi na važnosti. Krajem 20. stoljeća dolazi do preokreta te poduzetništvo naglo raste, te najviše utječe na razvoj informatičke i komunikacijske tehnologije (Pavlović, 2018).

2.3. Vrste poduzetništva

Sukladno Zakonu o računovodstvu u Republici Hrvatskoj, razlikujemo sljedeće vrste poduzeća:

1. „Mikro poduzetnici

- Ukupna aktiva: 350.000,00 EUR
- Prihod: 700.000,00 EUR
- Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 10 radnika

2. Mali poduzetnici

- Ukupna aktiva: 4.000.000,00 EUR
- Prihod: 8.000.000,00 EUR
- Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 50 radnika

3. Srednji poduzetnici

- Ukupna aktiva: 20.000.000,00 EUR
- Prihod: 40.000.000,00 EUR
- Prosječan broj radnika tijekom poslovne godine: 250 radnika“ (Zakon o računovodstvu, NN 114/22)

Veliki poduzetnici su svi poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta iz prethodno navedenih pokazatelja za srednje poduzetnike (Zakon o računovodstvu, NN 114/22).

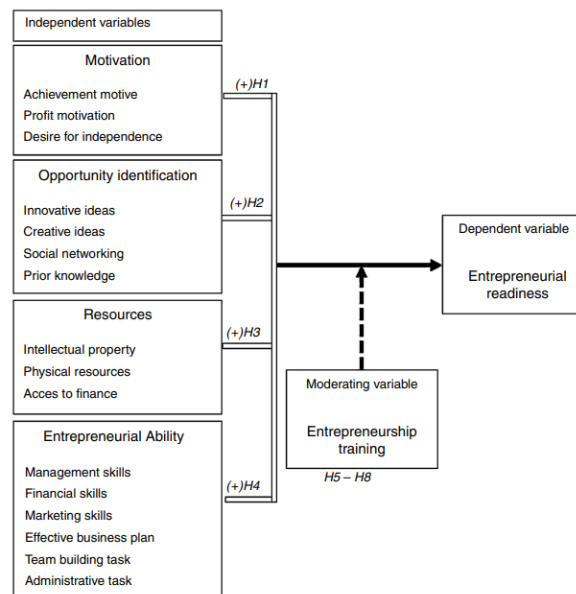
3. MLADI U PODUZETNIŠTVU

Poduzetništvo mladih može se definirati kao praktična primjena poduzetničkih kvaliteta, kao što su inicijativnost, inovativnost, kreativnost i preuzimanje rizika u radnom okruženju, koristeći odgovarajuće vještine potrebne za uspjeh u tome. Različite zemlje drugačije definiraju dobne granice za opis mladog poduzetnika, stoga se mladi poduzetnici mogu svrstati u tri grupe; „*Pre entrepreneurs*“ (u dobi od 15 do 19), „*Budding entrepreneurs*“ (u dobi od 20 do 25) te „*Emergent entrepreneurs*“ (u dobi od 26 do 29) (Sandybayev, 2017). Zbog različitih čimbenika, uključujući i nedostatak iskustva ili vještina, mladi su izloženi većem riziku nezaposlenosti, ali i nedovoljne zaposlenosti. Mladi se često suočavaju s lošim radnim uvjetima poput dužeg radnog vremena, bez socijalne zaštite ili niže plaće u odnosu na starije kolege, što je pokazalo istraživanje nad 67 studenata poslovnog upravljanja, ekonomije i financijskih studija u Poljskoj. Ispitanici su istaknuli tri skupine čimbenika za koje smatraju da su najvažnije prepreke poduzetništva mladih, a rezultati pokazuju da je 68,2% ispitanika odabralo probleme s administracijom, 56,1% nedostatak pristupa financiranju, 43,9% loše poduzetničko obrazovanje, 33,3% društveni i kulturni uvjeti, a 9,1% ostalo. Ispitanici su također ukazivali na probleme s porezima i visokim troškovima socijalnog osiguranja za poduzetnike, utjecaj medija na percepciju mladih o poduzetništvu kao velikim izazovom, skupom marketingu te strah od poduzetništva. Tri glavna uvjeta – visoka razina nezaposlenosti, podzaposlenost i loši radni uvjeti međusobno su povezani te također imaju negativan utjecaj na sadašnje i buduće gospodarstvo i uzrokuju teške socioekonomske posljedice. Duga izloženost tim uvjetima može imati razarajuće učinke na buduće živote i odabir karijere, ali i na psihičko zdravlje mladih pojedinaca (Jakubczak, 2015). Pokretanjem vlastitih poduzeća od strane mladih, otvaraju se radna mjesta, kako za osnivače, tako i za buduće zaposlenike. Da bi se smanjio udio propadanja mladih poduzeća, javni, ali i privatni sektor, ulažu napore u pružanju podrške mladima omogućavanjem pohađanja obuke, pružaju tehničku pomoć te odobravaju male kredite kao financijsku pomoć (Llisterri et. al., 2006). Glavni cilj poduzetničkog obrazovanja je osvještavanje mladih o važnosti poduzetništva na način da ih se uči potrebnim vještinama (npr. prepoznavanje poslovnih prilika, stvaranje poslovnog plana, upravljanje poduzećem) koje će im omogućiti razvoj poduzetničkih kompetencija (Green, 2013).

3.1. Karakteristike i spremnost mladih poduzetnika

Kao što je već spomenuto u prethodnim djelovima ovog rada, poduzetnik je osoba spremna na preuzimanje rizika, otvorenog je uma za isprobavanje novih stvari, inovativna, prihvaća izazove i pruža tržištu novu vrijednost stoga poduzetnik ne može biti bilo tko.

Slika 1. Konceptualni prikaz varijabli koje utječu na spremnost mladih na poduzetničke pothvate

Izvor: Olugbola (2017., str. 4)

Slika 1 predstavlja konceptualni prikaz varijabli koje utječu na spremnost mladih na poduzetničke pothvate. Individualne varijable koje utječu na kompetentnost mladih za analiziranje svoje okoline te iskorištavanje resursa na način da usmjeravaju svoje kreativne i produktivne potencijale su motivacija, identifikacija mogućnosti, dostupni resursi i poduzetnička sposobnost. Pod motivaciju spadaju želja za uspjehom, profitom i želja za neovisnošću. Identifikacija mogućnosti podrazumijeva inovativne i kreativne ideje, društvene mreže te prethodno znanje. Dostupni resursi su intelektualno vlasništvo, fizički resursi i pristup financijama te pod poduzetničku sposobnost spadaju vještine upravljanja, financijske vještine, marketinške vještine, učinkovit poslovni plan, zadatak *team building-a* i administrativni zadaci. Također, poduzetnička spremnost ovisi o samom mišljenju mladog pojedinca o poduzetništvu odnosno veća je vjerojatnost da će potencijalni poduzetnici imati pozitivne rezultate ukoliko se smatraju dovoljno spremni i sposobni za ostvarenje uspjeha u vlastitom poduzetničkom pothvatu. Navedene četiri varijable predstavljaju predodređenost za poduzetnički pothvat, no one same nisu dovoljne za uspjeh stoga je potrebna i obuka. Obuka svojevrsno predstavlja poboljšanje znanja, stavova i vještina kao što je sposobnost pisanja

učinkovitog poslovnog plana, poznavanje menadžerskih uloga u tvrtki, razumijevanje osnovnih načela financijskog računovodstva, poznavati društvenu i poslovnu etiku te marketinške tehnike (Olugbola, 2017).

3.2. Prednosti poduzetništva mladih

Kada je u pitanju ekonomski prosperitet, poduzetništvo značajno doprinosi višim standardima života i sveukupnom smanjenju stope nezaposlenosti. Poduzetničke aktivnosti također imaju kapacitet povećanja intenziteta inovacija i stvaranja novih vrijednosti. Nadalje, poduzetničke aktivnosti te obrazovanje i razvoj vještina predstavljaju važne faktore za ukupan porast novih poduzeća pokrenutih od strane mladih.

Prednosti pokretanja poduzeća za mlade poduzetnike:

- Biti sam svoj šef
- Pronaći alternativni put za napredovanje
- Imati više kontrole nad vlastitim poslom i životom
- Ponuditi inovativne i konkurentne proizvode ili usluge
- Stvaranje dodatnog prihoda (Riahi, 2010)

Pokretanje poduzeća generira brojne prilike kako za mlade poduzetnike, tako i za ekonomiju:

- Stvaranje radnih mjesta
- Pružanje lokalnih dobara i usluga zajednici
- Podizanje konkurentnosti na tržištu
- Promicanje inovativnosti
- Promicanje snažnog društvenog i kulturnog identiteta (Riahi, 2010)

Velika pozornost pridaje se poduzetništvu mladih jer je temeljeno na ideji da mladi ljudi imaju puno potencijala za stvaranje, razvijanje i upravljanje vlastitim poslovima, pridonoseći na taj način različitim društvenim problemima poput nezaposlenosti. Poduzetništvo mladih omogućava mladima poboljšanje vlastitih vještina potrebnih za uspješno razvijanje poslovanja kao što su organizacija, komunikacija, planiranje, ustrajnost, kreativnost, samopouzdanje, timski rad, pregovaranje i predviđanje te inicijativa koja je velikim dijelom urođena vještina, ali se može razvijati i jačati. Poduzetništvo mladih i aktivno sudjelovanje u poslovanju važno je jer osigurava:

- Financijske koristi za mladog poduzetnika

- Neovisnost
- Sposobnost postizanja izvrsnih rezultata u profesionalnoj karijeri što povećava zadovoljstvo vlastitim životom
- Otvaranje novih radnih mjesta
- Razvoj novih industrija
- Promicanje izvoza lokalnih resursa
- Recikliranje vrijednih dobara, proizvoda i usluga
- Zdrava konkurencija i razvoj novih tržišta
- Istraživanje, proučavanje i tehnološki razvoj
- Smanjivanje iseljavanja (Dzemyda i Raudeliūnienė, 2014)

3.3. Nedostaci poduzetništva mladih

Postojanje takozvanog neuspjeha tržišta odnosno „situacija u ekonomiji definirana neučinkovitom distribucijom dobara i usluga na slobodnom tržištu“ te nedostatak ljudskog, društvenog i financijskog kapitala predstavljaju ograničenja kojima se mladi suočavaju prilikom postizanja poduzetničkih ciljeva.

Neuspjeh tržišta utječe na nedostatak informacija prije i nakon pokretanja poduzeća te postoji rizik sprječavanja osnivanja i uspješnog poslovanja. Zbog nedostatka informacija, mladi npr. nisu upućeni u postojanje stručnjaka za savjetovanje i pomoć. Financijskim ustanovama također može biti teško procijeniti održivost poduzeća mladog poduzetnika te one same mogu donijeti zaključak o kreditnoj sposobnosti te donijeti odluku o financiranju poslovnog prijedloga.

U odnosu na starije osobe, mladi imaju manje iskustva u menadžmentu, rukovodstvu itd. stoga im, uz manjak ljudskog, društvenog i financijskog kapitala, nedostaju i vještine potrebne za osnivanje i vođenje poslovanja. Nedostatak financijskog kapitala utječe na veću vjerojatnost neuspjeha poduzeća, a procijenjeni prosječni trošak osnivanja poduzeća u 2004.g. iznosio je 54 000 USD, a nedostatak ljudskog i društvenog kapitala može imati posljedice na postavljanje i vođenje jer se mladi poduzetnici moraju boriti za izgradnju legitimiteta među ključnim dionicima (npr. financijske institucije, kupci i dobavljači) (Green, 2013).

Na primjeru istraživanja provedenog u Rusiji, sljedeće stavke se mogu navesti kao ograničenja za pokretanje i razvoj poduzeća u Rusiji, ali i općenito:

- Manjak iskustva – Mladima nedostaje iskustva u poduzetništvu, ali i u profesiji s kojom je poduzeće povezano
- Nedostatak financijskih resursa za pokretanje poduzeća
- Nedostatak obrazovanja
- Oslabljen poduzetnički duh odnosno preferencija za stabilnosti i sigurnosti koju nudi zaposlenje u poduzeću ili državnoj službi
- Negativna percepcija poduzetničkih aktivnosti odnosno poduzetnika kao „špekulanata“ kojima je glavni cilj prevladavanje poteškoća, a ne postizanje uspjeha
- Nedostatak svijesti mladih o organizacijama koje nude potporu za osnivanje poduzeća (Egorov et. al., 2019)

Mladi koji pokušavaju započeti s poduzetničkim aktivnostima suočavaju se s oportunitetnim troškovima npr. Zaposleni mladi koji imaju veće prihode mogu imati visoki oportunitetni trošak napuštanja sigurnog radnog mjesta kako bi krenuli s poduzetništvom ispunjenim neizvjesnošću. Većina mladih poduzetnika se najviše suočava s financijskim ograničenjima te da 80% svih novonastalih poduzetnika započinje svoj posao s manje od 10 000 USD, dok 50% započne svoj posao s manje od 2 000 USD, a samo nekoliko njih prikuplja sredstva od vanjskih suradnika. Također pod financijska ograničenja spadaju nedostatak osobne uštedevine, nedostatak sigurnosti i vjerodostojnosti, te ostala ograničenja s kojima se mladi poduzetnici suočavaju su neusklađenost u obuci i prethodnom iskustvu npr. neadekvatni nastavni programi, ograničeno poslovno i industrijsko znanje i iskustvo, problemi s poslovnom pomoći i podrškom npr. nedostatak poslovnih veza, nepoznavanje dostupnih usluga poslovne podrške i problemi u vođenju posla npr. zaposleni ne shvaćaju posao ozbiljno te dobna diskriminacija od strane dobavljača, kupaca ili vlade (Hulsink i Koek, 2014).

3.4. Udio nezaposlenih i samozaposlenih mladih u Europskoj Uniji u posljednja dva desetljeća

Nezaposlenost mladih predstavlja jedan od glavnih problema društva u Europi. Dugoročna nezaposlenost može imati negativne posljedice, kako za pojedince u vidu smanjenja primanja i socijalne isključenosti, tako i za cjelokupno društvo u vidu smanjenja proizvodnje i gospodarskog rasta zbog neiskorištenih ekonomskih resursa. Istraživanja procjenjuju da jedna godina nezaposlenosti može smanjiti godišnju zaradu u dobi od 42 godine do 21% te da svaka dodatna tri mjeseca nezaposlenosti prije navršene 23. godine života rezultiraju još dva dodatna mjeseca nezaposlenosti u dobi od 28 i 33 godine (Europska komisija, 2012).

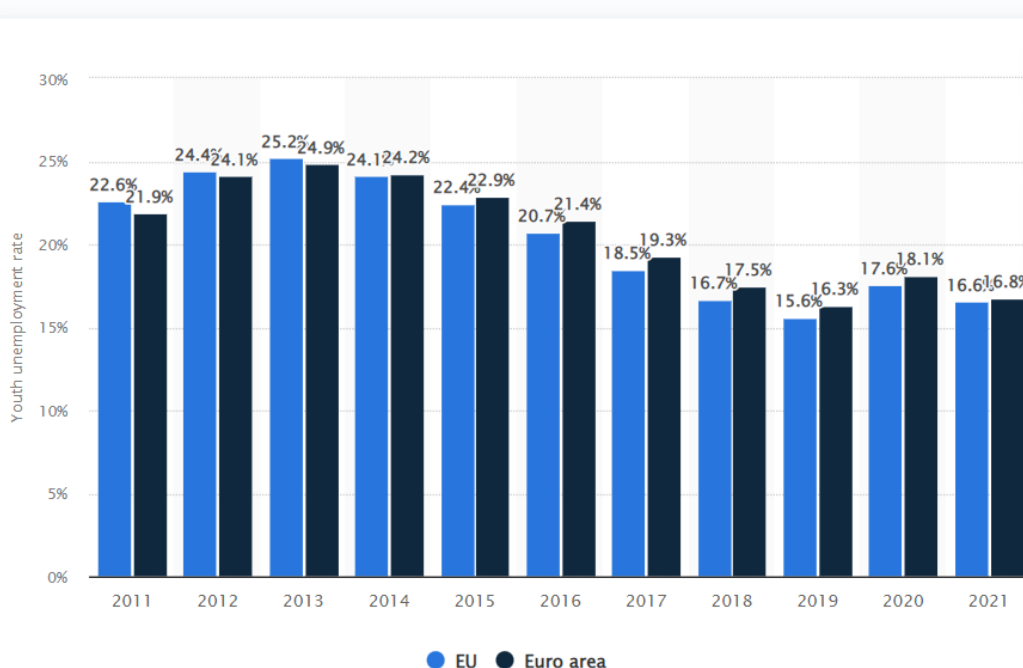
Slika 2. Godišnje i mjesečne stope nezaposlenosti mladih u EU u odabranim zemljama u dobi do 25 godina u razdoblju od 2001.g. do studenog 2011.g.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Nov 2011*
Austria	5.8	6.7	8.1	9.7	10.3	9.1	8.7	8.0	10.0	8.8	8.3
Belgium	16.8	17.7	21.8	21.2	21.5	20.5	18.8	18.0	21.9	22.4	21.1
Bulgaria	38.8	37.0	28.2	25.8	22.3	19.5	15.1	12.7	16.2	23.2	25.6
Cyprus	8.2	8.0	8.8	10.2	13.9	10.0	10.2	9.0	13.8	16.7	.
Czech Republic	17.3	16.9	18.6	21.0	19.2	17.5	10.7	9.9	16.6	18.3	19.0
Denmark	8.3	7.4	9.2	8.2	8.6	7.7	7.9	7.6	11.2	13.8	14.9
Estonia	23.2	17.6	20.6	21.7	15.9	12.0	10.0	12.0	27.5	32.9	.
Finland	19.8	21.0	21.8	20.7	20.1	18.7	16.5	16.5	21.5	21.4	19.6
France	18.9	19.3	19.2	20.8	21.3	22.4	19.8	19.3	23.9	23.7	23.8
Germany	8.4	9.9	11.6	13.8	15.6	13.8	11.9	10.6	11.2	9.9	8.1
Greece	28.0	26.8	26.8	26.9	25.9	25.1	22.9	22.0	25.7	32.8	.
Hungary	11.3	12.7	13.4	15.5	19.4	19.1	18.0	19.9	26.5	26.6	25.9
Ireland	7.2	8.4	8.7	8.7	8.6	8.6	8.9	13.3	24.4	27.8	29.3
Italy	24.1	23.1	23.7	23.5	24.0	21.6	20.3	21.3	25.4	27.8	30.1
Latvia	22.9	22.0	18.0	18.1	13.6	12.2	10.7	13.1	33.6	34.5	.
Lithuania	30.9	22.4	25.1	22.7	15.7	9.8	8.2	13.4	29.2	35.1	.
Luxembourg	6.2	7.0	11.2	16.4	14.3	15.8	15.6	17.3	16.5	15.8	14.7
Malta	18.8	17.1	17.4	16.6	16.8	15.9	13.9	12.2	14.4	13.0	14.3
Netherlands	5.0	5.4	7.3	9.0	9.4	7.5	7.0	6.3	7.7	8.7	8.6
Poland	39.5	42.5	41.9	39.6	36.9	29.8	21.7	17.3	20.6	23.7	27.8
Portugal	11.5	14.3	17.8	18.9	19.8	20.1	20.4	20.2	24.8	27.7	30.7
Romania	17.6	21.0	19.5	21.0	19.7	21.0	20.1	18.6	20.8	22.1	.
Slovakia	39.2	37.7	33.4	33.1	30.1	26.6	20.3	19.0	27.3	33.6	35.1
Slovenia	17.8	16.5	17.3	16.1	15.9	13.9	10.1	10.4	13.6	14.7	.
Spain	23.2	24.2	24.6	23.9	19.7	17.9	18.2	24.6	37.8	41.6	49.6
Sweden	15.0	16.4	17.4	20.4	22.6	21.5	19.2	20.2	25.0	25.2	23.2
United Kingdom	11.7	12.0	12.2	12.1	12.8	14.0	14.3	15.0	19.1	19.6	.
Canada	12.9	13.7	13.7	13.4	12.4	11.7	11.2	11.6	15.2	14.8	14.1
United States	10.6	12.0	12.4	11.8	11.3	10.5	10.5	12.8	17.6	18.4	16.8
European Union (27 countries)	17.7	18.3	18.8	19.2	18.8	17.5	15.7	15.8	20.1	21.1	22.3
Men	17.0	18.0	18.6	18.8	18.7	17.2	15.4	15.8	21.2	21.8	22.8
Women	18.6	18.8	19.0	19.6	19.0	18.0	16.1	15.8	18.9	20.2	21.7
OECD Average	12.4	13.4	13.8	13.7	13.4	12.6	12.0	12.7	16.7	16.7	.
Men	12.5	13.7	14.1	13.8	13.8	12.6	12.2	13.1	17.9	17.6	.
Women	12.3	13.0	13.4	13.7	13.0	12.5	11.7	12.2	15.2	15.7	.

Izvor: European Union (2012., str. 4)

Slika 2 predstavlja godišnje i mjesečne stope nezaposlenosti mladih u EU u odabranim zemljama u dobi do 25 godina. Podaci su prikupljeni i prikazani u razdoblju od 2001.g. do studenog 2011.g. te članice s najmanjom stopom nezaposlenosti su Nizozemska, Danska, Irska i Njemačka, a članice s najvećom stopom nezaposlenosti su Poljska i Španjolska.

Slika 3. Stope nezaposlenosti u Europskoj Uniji i Eurozoni u razdoblju od 2010.g. do 2020.g. u dobi do 25 godina

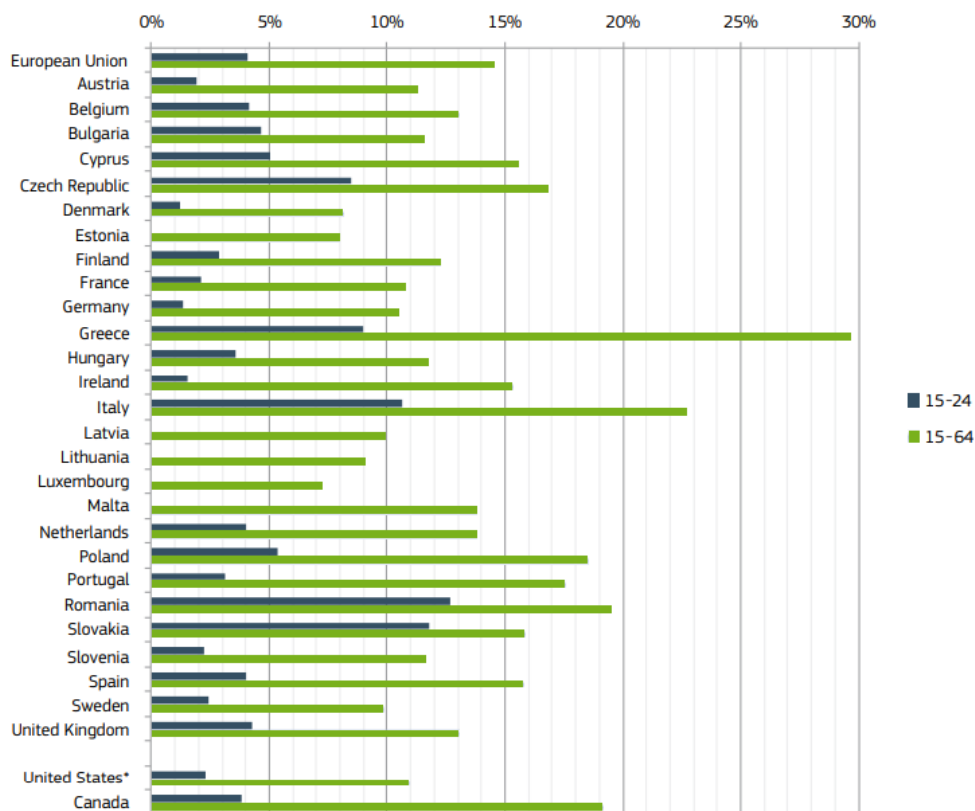

Izvor: Statista (n.d.)

Slika 3 predstavlja stope nezaposlenosti u Europskoj Uniji i Eurozoni u razdoblju od 2010.g. do 2020.g. u dobi do 25 godina. Najveći postotak nezaposlenosti u Europskoj Uniji zabilježen je 2013.g. (25,2%) te također u Eurozoni 2013.g. (24,9%). Najmanji postotak nezaposlenosti u Europskoj Uniji zabilježen je 2019.g. (15,6%) te također u Eurozoni (16,3%).

Usporedbom istraživanja i prikupljenih podataka u razdoblju od 2001.g. do 2011.g. te u razdoblju od 2011.g. do 2020.g. vidljiv je porast stope nezaposlenosti u Europskoj Uniji iznad 20%, no već u 2017.g. je vidljiv pad nezaposlenosti ispod 20% te se taj trend i dalje nastavlja do 2021.g. kada je stopa nezaposlenosti mladih u Europskoj Uniji iznosila 16,6%. Također, u posljednja dva desetljeća, godina s najvećim postotkom nezaposlenosti mladih u Europskoj Uniji je 2013.g. (25,2%), a godina s najmanjim postotkom nezaposlenosti mladih u Europskoj Uniji je 2019.g. (15,6%).

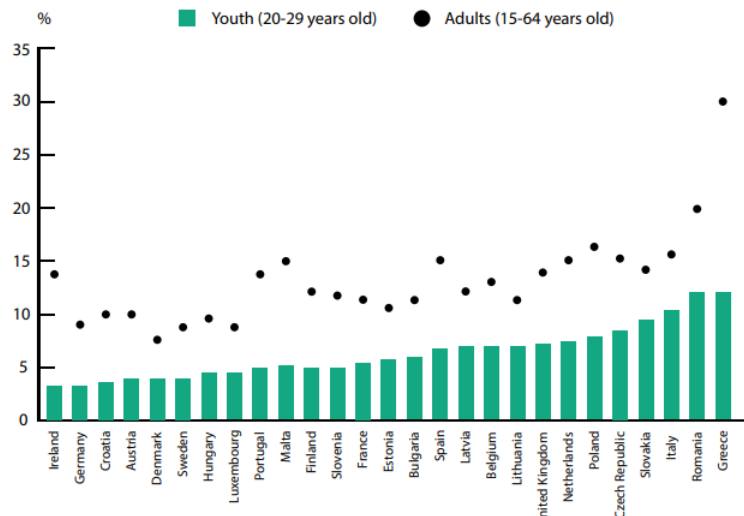
Slika 4. Stope samozaposlenosti prema zemlji i dobi u 2010.g.

Izvor: European Union (2012., str. 7)

Slika 4 prikazuje stope samozaposlenosti prema zemlji i dobi u 2010.g. te se može zaključiti da Rumunjska ima najveći postotak samozaposlenih mladih u dobi od 15 do 24 godine, dok Grčka ima najveći postotak samozaposlenih u dobi od 15 do 64 godine. S druge strane, Danska ima najmanji postotak samozaposlenih u dobi od 15 do 24 godine, dok Luksemburg ima najmanji postotak samozaposlenih u dobi od 15 do 64 godine.

Slika 5. Stope samozaposlenosti prema zemlji i dobi u 2017.g. u EU

Izvor: European Union (2020., str. 8)

Slika 5 predstavlja stope samozaposlenosti prema zemlji i dobi u 2017.g. u Europskoj Uniji. Država s najvećim postotkom samozaposlenosti u dobi od 20 do 29 godina je Rumunjska, a države s najmanjim postotkom samozaposlenosti u dobi od 20 do 29 godina su Irska i Njemačka.

Usporedbom istraživanja i prikupljenih podataka u 2010.g. te u 2017.g. nije vidljiv porast samozaposlenosti. Rumunjska ima najveći postotak samozaposlenih mladih u 2010.g. i 2017.g. (iznad 10%), dok najmanji postotak samozaposlenih mladih imaju Danska, Irska, Austrija i Njemačka te također i Republika Hrvatska (ispod 5%).

3.5. Programi za podršku mladima u poduzetništvu u Europi

Temeljem provedenih istraživanja o udjelu nezaposlenih i samozaposlenih mladih od strane Europske Unije, organizirani su razni programi za njihovu podršku u poduzetništvu u raznim zemljama Europe s ciljem motiviranja na pokretanje i unaprjeđivanje vlastitih poduzeća, a Europska Komisija je izdvojila sljedeće programe kao najutjecajnije:

- Tematska godina poduzetništva mladih, Finska
- „Strategija obrazovanja i osposobljavanja u poduzetništvu“ i „Danska – nacija rješenja“, Danska
- EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework, Europska komisija
- Program poduzetništva mladih (GINOP and VEKOP), Mađarska
- Mladi poduzetnici ENISA, Španjolska
- *YES!Delft*, Nizozemska (Europska Unija, 2020)

3.5.1. Tematska godina poduzetništva mladih, Finska

Tablica 1. Tematska godina poduzetništva mladih, Finska

Ciljna skupina	Učenici srednjih škola i studenti sveučilišta
Vrsta intervencije	Organiziranje događaja za stvaranje pozitivnih stavova prema poduzetništvu
Opis	<p>Ovaj program bio je dio Projekta europske poduzetničke regije (EER) koji je osnovan od strane Europske komisije. Glavni cilj je bio identificirati i podržati regije EU koje pokazuju inovativnu strategiju poduzetničke politike, a ostali ciljevi su:</p> <ul style="list-style-type: none">• Poticanje interesa za poduzetništvo• Promicanje poduzetničkih aktivnosti• Razvijanje poslovnog znanja• Podizanje svijesti o poslovnoj i inovacijskoj aktivnosti <p>U sklopu ovog programa, organizirano je oko 80 događaja, od velikih konferencija do malih događaja.</p>

Postignuti rezultati	<p>Rezultati su pokazali da su mišljenja mladih nakon provedenog programa postala znatno pozitivnija. Također ostali faktori koji su utjecali na mišljenja su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Slab ekonomski kontekst (težak pronalazak posla) • Kultura • Mediji
Pouka za druge inicijative	<p>Ovaj program istaknuo je učinke koji se mogu postići u izgradnji kulture poduzetništva kroz dugoročne aktivnosti i stvaranje struktura za poticanje poduzetništva. (Europska Unija, 2020)</p>

Izvor: Vlastita izrada

3.5.2. „Strategija obrazovanja i osposobljavanja u poduzetništvu“ i „Danska – nacija rješenja“, Danska

Tablica 2. „Strategija obrazovanja i osposobljavanja u poduzetništvu“ i „Danska – nacija rješenja“, Danska

Ciljna skupina	Učenici na svim razinama obrazovanja, od osnovne škole do visokog obrazovanja
Vrsta intervencije	Nacionalne strategije za obrazovanje za poduzetništvo
Opis	<p>Strategija obrazovanja i osposobljavanja u poduzetništvu pokrenuta je 2009.g. od strane Danske vlade. Glavni cilj bio je ugradnja poduzetništva u sve razine obrazovanja i postavljanje ciljeva podučavanja o poduzetništvu za osnovnu školu, više srednje škole i visoko obrazovanje. Ostali ciljevi su:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stvaranje institucije s ulogom pružanja koherentne nacionalne obveze na poduzetničko obrazovanje

	<p>i obuku</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stvaranje partnerstva između četiri ključna Ministarstva - Ministarstvo znanosti, tehnologije i inovacija, Ministarstvo kulture, Ministarstvo obrazovanja i Ministarstvo gospodarstva i poduzetništva.
Postignuti rezultati	Rezultati istraživanja nad 2000 učenika u dobi od 15-16 godina pokazali su pozitivan stav kod gotovo svih ispitanika (95%) te se udvostručio broj učenika koji su sudjelovali u poduzetničkom obrazovanju.
Pouka za druge inicijative	Koherentna koordinacija obrazovanja za poduzetništvo kroz širok raspon političkih i obrazovnih dionika putem centralizirane agencije može polučiti pozitivne rezultate. (Europska Unija, 2020)

Izvor: Vlastita izrada

3.5.3. EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework, Europska komisija

EntreComp Framework je europska inicijativa za priznavanje poduzetničkih kompetencija. Jedan od ključnih ciljeva ovog programa je razvoj konceptualnog pristupa koji bi mogao podržati razvoj poduzetničke kompetencije diljem Europske Unije. Ovaj program pruža smjernice za poboljšanje poduzetničkih kapaciteta pojedinaca i organizacija u Europi te se može koristiti kao osnova za razvoj nastavnih planova i programa (Europska Unija, 2020).

3.5.4. Program poduzetništva mladih (GINOP i VEKOP), Mađarska

Tablica 3. Program poduzetništva mladih (GINOP i VEKOP), Mađarska

Ciljna skupina	Mladi do 25 godina i nezaposleni do 30 godina
Vrsta intervencije	Financijska potpora, obuka i mentorstvo
Opis	Program poduzetništva mladih pokrenut je 2014.g. u Mađarskoj. Ovaj program nudi poduzetničku obuku i financiranje pokretanje poduzeća. Provedba programa vrši se na regionalnoj razini, pružajući fleksibilnost prilagodbe sadržaja programa za lokalnu razinu. Program se sastoji od dvije komponente – „Budi mlad poduzetnik u Mađarskoj“ u kojem se pruža obuka za poduzetništvo, mentorstvo i poslovno savjetovanje te druga komponenta odnosno potpora za pokrivanje početnih troškova osnivanja poduzeća do 10 000 EUR. Uvjet za dobivanje potpore je minimalno sudjelovanje u prvoj komponenti ovog programa (10%).
Postignuti rezultati	Cilj programa je bio pružanje podrške 6 500 mladih tijekom osnivanja poduzeća do kraja 2022.g. Podaci pokazuju da je program imao 1359 podnositelja zahtjeva 2018.g. sa 616 uspješnih zaprimljenih projektnih prijava odnosno oko 9,4% ciljanog iznosa.
Pouka za druge inicijative	Snaga programa je prilagođen pristup svakom pojedinačnom sudioniku te provedba programa na regionalnoj razini i prilagodba lokalnim gospodarskim uvjetima. (Europska Unija, 2020)

Izvor: Vlastita izrada

3.5.5. Mladi poduzetnici ENISA, Španjolska

Tablica 4. Mladi poduzetnici ENISA, Španjolska

Ciljna skupina	Poduzetnici ispod 40 godina
Vrsta intervencije	Zajam
Opis	ENISA je državna agencija u nadležnosti Glavnog ravnateljstva industrije malih i srednjih poduzeća te Ministarstva industrije, trgovine i turizma. Glavni zadatak ove agencije je pružanje financijske potpore novoosnovanim poduzećima te malim i srednjim poduzećima koja žele ojačati svoju poziciju na tržištu. Zajmovi koji se nude se kreću od 25 000 EUR do 75 000 EUR s rokom otplate do sedam godina. Poduzeća koja se mogu prijaviti su ona koja su mlađa od 24 mjeseca te vlasnik poduzeća mora biti mlađi od 40 godina.
Postignuti rezultati	Agencija ENISA je uspjela izdati 63,7 milijuna EUR 1 380 zajmoprimaca između 2009. i 2013.g. te su do 2015.g. ovi vlasnici poduzeća uspjeli otvoriti 2 494 nova radna mjesta. 57,6% glavnice je plaćeno do lipnja 2017.g., a procijenjeni trošak po otvorenom radnom mjestu je iznosio 3 800 EUR.
Pouka za druge inicijative	Cijena zajma povezana je s uspjehom tvrtke stoga to predstavlja jak poticaj mladim poduzetnicima za uspjeh jer što je poduzeće profitabilnije, kamatne stope su niže. (Europska Unija, 2020)

Izvor: Vlastita izrada

3.5.6. YES!Delft, Nizozemska

Tablica 5. YES!Delft, Nizozemska

Ciljna skupina	Studenti i mladi profesionalci u tehnološkoj industriji
Vrsta intervencije	Paket podrške, poslovna inkubacija te obuka
Opis	Program YES!Delft pokrenut je 2005.g. na Tehnološkom sveučilištu u gradu Delftu u Nizozemskoj. Glavni cilj ovog programa je pružanje obuke za poduzetništvo, pomaganje znanstvenicima i poslovnim profesionalcima razvijanje poslovnih ideja u održive poslovne modele te razvijanje inkubacijskog programa za poduzetnike koji su već obavili testiranje tržišta i spremni su graditi svoje poduzeće. Osim mentorstva i obuke, ovaj program nudi mogućnost kontakta iskusnih poduzetnika, pružatelja usluga, investitora i tehničkih stručnjaka na način da se organiziraju sastanci i <i>event</i> -i.
Postignuti rezultati	Ovaj program podržao je preko 140 start-upa od kojih 82% još uvijek posluje. Visoka stope uspjeha pripisuje se prirodi podrške i jake veze poduzetnika i vanjskih investitora.
Pouka za druge inicijative	Ključni faktor uspjeha je angažiranje mladih u upravljanju kao npr. Organiziranje Studentskog odbora na sveučilištu za održavanje veze sveučilišta i studentskog zbora. (Europska Unija, 2020)

Izvor: Vlastita izrada

3.6. Institucije i programi za podršku mladima u poduzetništvu u Republici Hrvatskoj

Institucije zadužene za pružanje podršku mladima u poduzetništvu u Republici Hrvatskoj su Ministarstvo obrazovanja, poduzetništva i obrta, Hrvatska banka za obnovu i razvitak te Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije. Hrvatska banka za obnovu i razvitak zadužena je za poticanje poduzetništva među mladima, ženama i početnicima na način da im pruža posebne kredite s niskim kamatnim stopama. Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije pruža potporu malim i srednjim poduzetnicima te im pruža profesionalne savjete i usluge traženja međunarodnih partnera, pružanje poslovne pomoći, iznajmljivanje laboratorija, ureda i prostoriya potrebnih za odvijanje poslovnih aktivnosti te nude mentorstvo u razvoju studentskih projekata i poslovnih ideja (Klaić, 2020).

Kao inovacija, pojavila se nova metoda pružanja podrške mladim poduzetnicima, a to su poduzetnički inkubatori odnosno organizacijski sustav kojem je glavni cilj motiviranje i stimuliranje novoosnovanih poduzeća. Usluge koje inkubatori nude su menadžment savjetovanje, pristup informacijama, tehnička pomoć, povoljnije usluge zakupa u odnosu na tržišne što uvelike pomaže mladim poduzetnicima te mogućnost proširenja prostora. U Republici Hrvatskoj postoji 12 poduzetničkih inkubatora; Na Ekonomskom Sveučilištu u Zagrebu, u Splitu, Rijeci, Puli, Vukovaru, Požegi, Osijeku, Bjelovaru i Križevcima (Klaić, 2020).

Slika 6. Udio studentskih poduzetničkih inkubatora u Republici Hrvatskoj

Izvor: Klaić (2020, str. 23)

U Republici Hrvatskoj osnovane su dvije nevladine Udruge za potporu mladima u poduzetništvu, Udruga mladih osnovana je 2008.g. u Šibeniku, a Udruga poduzetni osnovana je 2009.g. u Samoboru. Udruge dijele zajedničke ciljeve, a to su promicanje važnosti cjeloživotnog obrazovanja, pokretanje projekata za potporu te savjetovanje i informiranje mladih (Klaić, 2020). Što se tiče programa za potporu mladima u poduzetništvu od strane

Republike Hrvatske, posljednji program za mlade objavljen je 08. lipnja 2023.g. pod nazivom Nacionalni program za mlade. Cilj programa je „stvoriti strateški okvir za razvoj mladih te ih potaknuti da što bolje iskoriste svoje potencijale i steknu vještine potrebne za njihovo uključivanje u društvo.“ (Vlada Republike Hrvatske, 2023).

4. EMPIRIJSKO ISTRAŽIVANJE

4.1. Metodologija istraživanja

U ovom dijelu rada provelo se empirijsko istraživanje mišljenja studenata fakulteta u Splitu o mladima u poduzetništvu putem *online* ankete. Prvobitno je anketa bila namijenjena samo za studente Ekonomskog fakulteta u Splitu, no zbog nedovoljnog odaziva, anketa se provela i na studentima sljedećih fakulteta u Splitu:

- Pomorski fakultet u Splitu
- Filozofski fakultet u Splitu
- Kineziološki fakultet u Splitu
- Pravni fakultet u Splitu
- Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu
- Kemijsko-tehnološki fakultet u Splitu
- Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu
- Sveučilišni odjel za stručne studije

Anketni upitnik proveden je u razdoblju od 05. kolovoza do 17. kolovoza 2023. godine te je upitniku pristupilo 40 ispitanika.

Anketni upitnik sastoji se od 21 pitanja podijeljenih u 4 grupe. Prva grupa pitanja odnosi se na opće podatke ispitanika (spol, fakultet na kojem ispitanik studira, godina studija, vrsta studija, status zaposlenosti), druga grupa pitanja odnosi se na preferencije zaposlenosti u različitim vrstama institucija i poduzeća te su odgovori dani na principu ocjenjivanja slaganja s tvrdnjama od 1 do 5, treća grupa pitanja vezana je za biranje jednog ili više odgovora vezanih za preferencije zaposlenja, bilo u poduzeću ili pokretanje vlastitog. Četvrta grupa pitanja odnosi se na poticaje, čimbenike koji negativno utječu na pokretanje poduzeća od strane mladih te u kojim granama industrije ispitanici vide najveći potencijal za mlade i posljednja grupa pitanja vezana je za pokušaj osnivanja vlastitog poduzeća, u kojoj grani industrije, je li poduzeće i dalje aktivno te prepreke s kojima su se osnivači susreli prilikom osnivanja i u svakodnevnom poslovanju.

Prikupljeni podaci ankete obrađeni su uz pomoć programa *Microsoft Excel*.

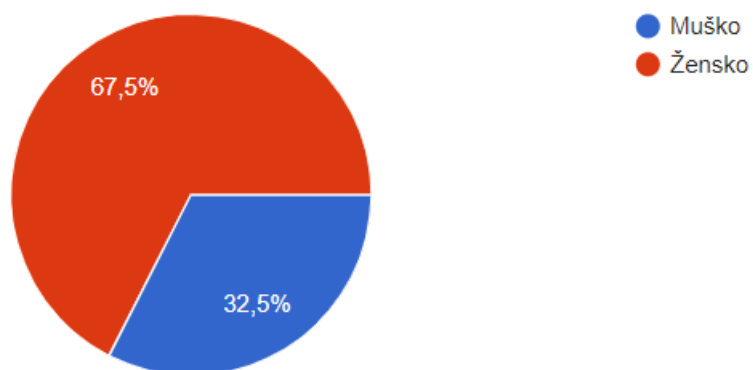
4.2. Rezultati istraživanja

Anketnom upitniku pristupilo je 40 ispitanika od toga 13 ispitanika muškog spola odnosno 32,5% i 27 ispitanika ženskog spola odnosno 67,5%.

Tablica 6. Ispitanici prema spolu

	Broj	Postotak
Muško	13	32,5%
Žensko	27	67,5%
Ukupno	40	100%

Slika 7. Ispitanici prema spolu

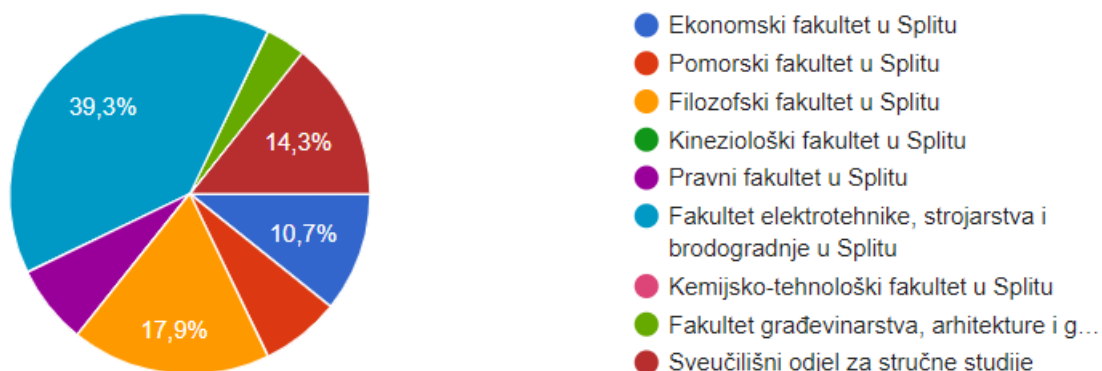

Od sveukupnog broja ispitanika, 28 ih je dalo odgovor na ovo pitanje te njih 3 studira na Ekonomskom fakultetu u Splitu odnosno 10,7%, 2 na Pomorskom fakultetu u Splitu odnosno 7,1%, 5 na Filozofskom fakultetu u Splitu odnosno 17,9%, 2 na Pravnom fakultetu odnosno 7,1%, 11 na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, 1 na Fakultetu građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu te 4 na Sveučilišnom odjelu za stručne studije. Niti jedan ispitanik ne studira na Kineziološkom fakultetu u Splitu i Kemijsko-tehnološkom fakultetu u Splitu.

Tablica 7. Ispitanici prema fakultetu na kojem studiraju

	Broj	Postotak
Ekonomski fakultet u Splitu	3	10,7%
Pomorski fakultet u Splitu	2	7,1%
Filozofski fakultet u Splitu	5	17,9%
Kineziološki fakultet u Splitu	0	0%
Pravni fakultet u Splitu	2	7,1%
Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu	11	39,3%
Kemijsko-tehnološki fakultet u Splitu	0	0%
Fakultet građevinarstva, arhitekture i geodezije u Splitu	1	3,6%
Sveučilišni odjel za stručne studije	4	14,3%
Sveukupno	28	100

Slika 8. Ispitanici prema fakultetu na kojem studiraju

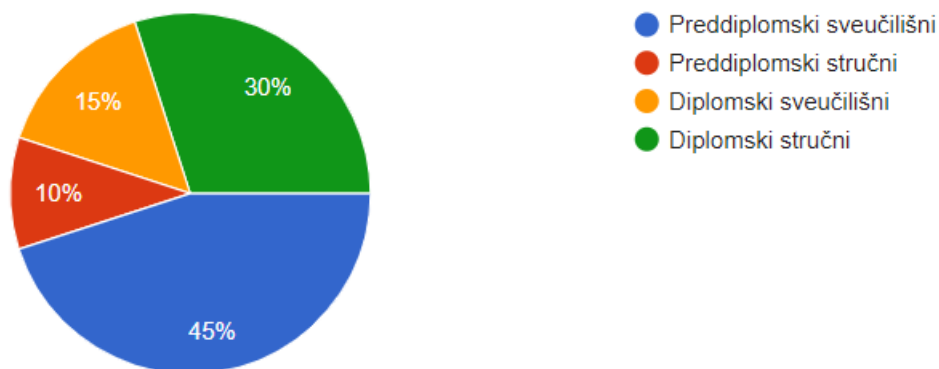

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 5 studira na 1. godini odnosno 12,5%, 4 na 2. godini odnosno 10%, 14 na 3. godini odnosno 35%, 5 na 4. godini 12,5% i 12 na 5. godini odnosno 30%.

Tablica 8. Ispitanici prema godini studija

	Broj	Postotak
1. godina	5	12,5%
2. godina	4	10%
3. godina	14	35%
4. godina	5	12,5%
5. godina	12	30%
Sveukupno	40	100%

Slika 9. Ispitanici prema godini studija

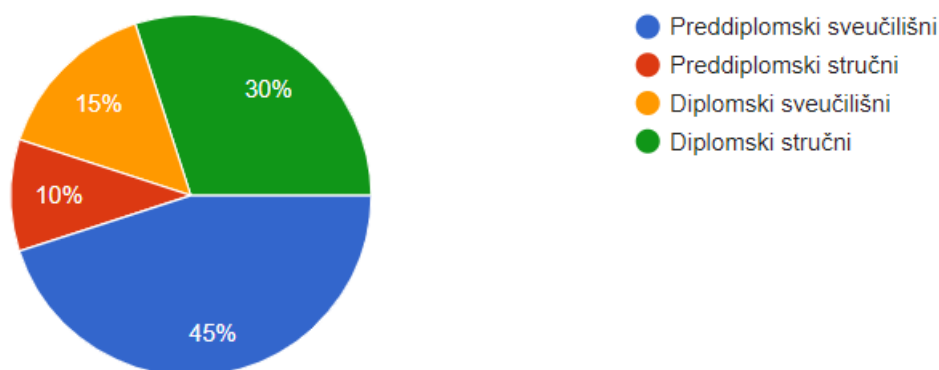

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 18 studira na preddiplomskom sveučilišnom studiju odnosno 45%, 4 na preddiplomskom stručnom studiju odnosno 10%, 6 na diplomskom sveučilišnom odnosno 15% te 12 na diplomskom stručnom odnosno 30%.

Tablica 9. Ispitanici prema vrsti studija na kojem studiraju

	Broj	Postotak
Preddiplomski sveučilišni	18	45%
Preddiplomski stručni	4	10%
Diplomski sveučilišni	6	15%
Diplomski stručni	12	30%
Sveukupno	40	100%

Slika 10. Ispitanici prema vrsti studija na kojem studiraju

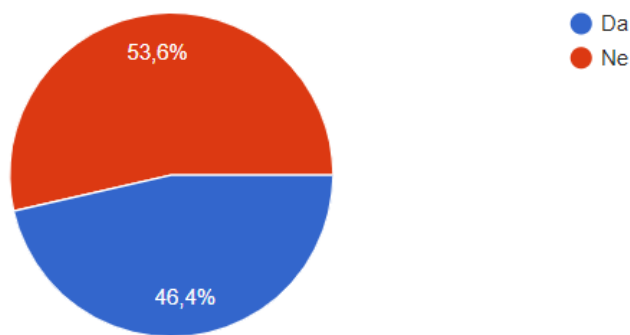

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 28 dalo je odgovor na ovo pitanje te je njih 13 zaposleno odnosno 46,4%, a 15 nezaposleno odnosno 53,6%.

Tablica 10. Ispitanici prema statusu zaposlenosti

	Broj	Postotak
Zaposlen/a	13	46,4%
Nezaposlen/a	15	53,6%
Sveukupno	28	100%

Slika 11. Ispitanici prema statusu zaposlenosti

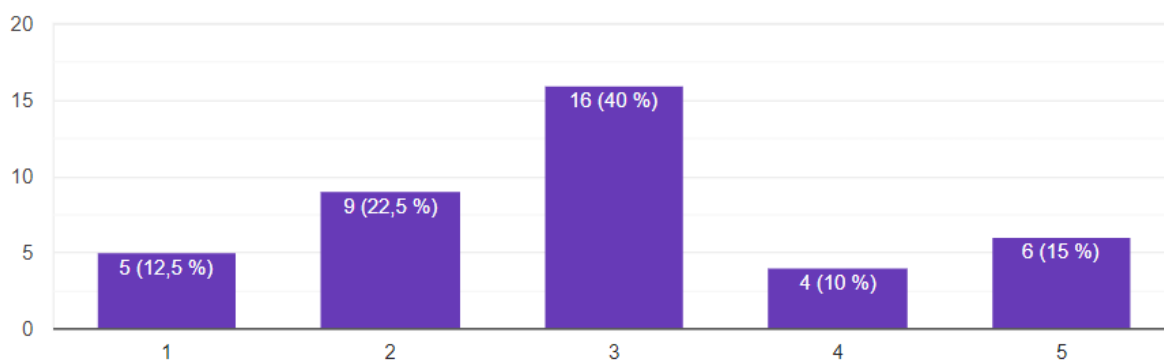

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 5 se uopće ne slaže s tvrdnjom da preferiraju zaposlenost u državnoj instituciji odnosno 12,5%, 9 se ne slaže s tvrdnjom odnosno 22,5%, 16 niti se slaže niti se ne slaže s tvrdnjom odnosno 40%, 4 se slaže s tvrdnjom odnosno 10% te 6 se iznimno slaže s tvrdnjom odnosno 15%.

Tablica 11. Preferencija zaposlenosti u državnoj instituciji

	Broj	Postotak
Uopće se ne slažem s tvrdnjom (1)	5	12,5%
Ne slažem se s tvrdnjom (2)	9	22,5%
Niti se slažem niti se ne slažem s tvrdnjom (3)	16	40%
Slažem se s tvrdnjom (4)	4	10%
Iznimno se slažem s tvrdnjom (5)	6	15%
Sveukupno	40	100%

Slika 12. Preferencija zaposlenosti u državnoj instituciji

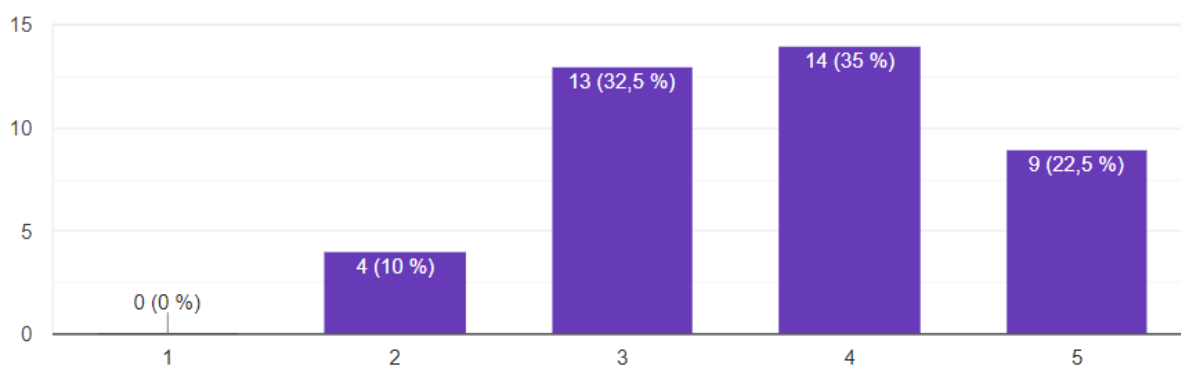

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 0 se uopće ne slaže s tvrdnjom da preferiraju zaposlenost u velikom poduzeću, bilo u državnom ili privatnom vlasništvu, 4 se ne slaže s tvrdnjom odnosno 10%, 13 niti se slaže niti se ne slaže s tvrdnjom odnosno 32,5%, 14 se slaže s tvrdnjom odnosno 35% te 9 se iznimno slaže s tvrdnjom odnosno 22,5%.

Tablica 12. Preferencija zaposlenosti u velikom poduzeću, bilo u državnom ili privatnom vlasništvu

	Broj	Postotak
Uopće se ne slažem s tvrdnjom (1)	0	0%
Ne slažem se s tvrdnjom (2)	4	10%
Niti se slažem niti se ne slažem s tvrdnjom (3)	13	32,5%
Slažem se s tvrdnjom (4)	14	35%
Iznimno se slažem s tvrdnjom (5)	9	22,5%
Sveukupno	40	100%

Slika 13. Preferencija zaposlenosti u velikom poduzeću, bilo u državnom ili privatnom vlasništvu

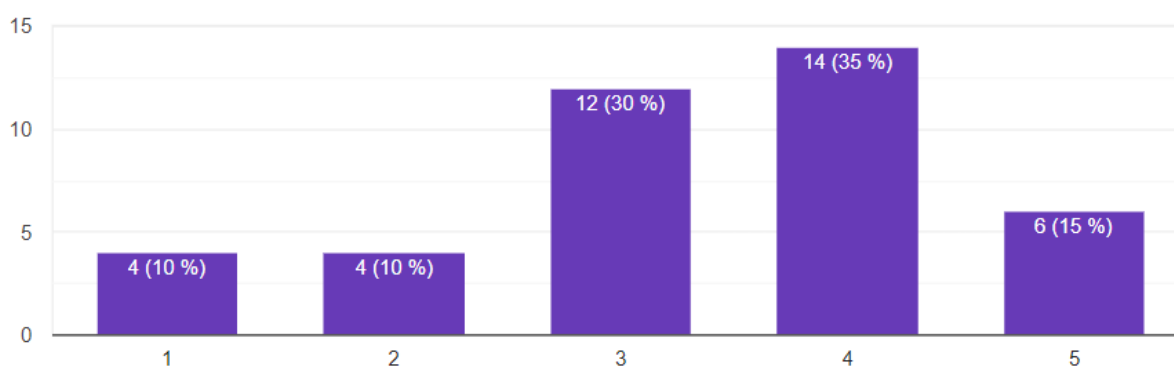

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 4 se uopće ne slaže s tvrdnjom da preferiraju zaposlenost u malom poduzeću u privatnom ili obiteljskom vlasništvu odnosno 10%, 4 se ne slaže s tvrdnjom odnosno 10%, 12 niti se slaže niti se ne slaže s tvrdnjom odnosno 30%, 14 se slaže s tvrdnjom odnosno 35% te 6 se iznimno slaže s tvrdnjom odnosno 15%.

Tablica 13. Preferencija zaposlenosti u malom poduzeću u privatnom ili obiteljskom vlasništvu

	Broj	Postotak
Uopće se ne slažem s tvrdnjom (1)	4	10%
Ne slažem se s tvrdnjom (2)	4	10%
Niti se slažem niti se ne slažem s tvrdnjom (3)	12	30%
Slažem se s tvrdnjom (4)	14	35%
Iznimno se slažem s tvrdnjom (5)	6	15%
Sveukupno	40	100%

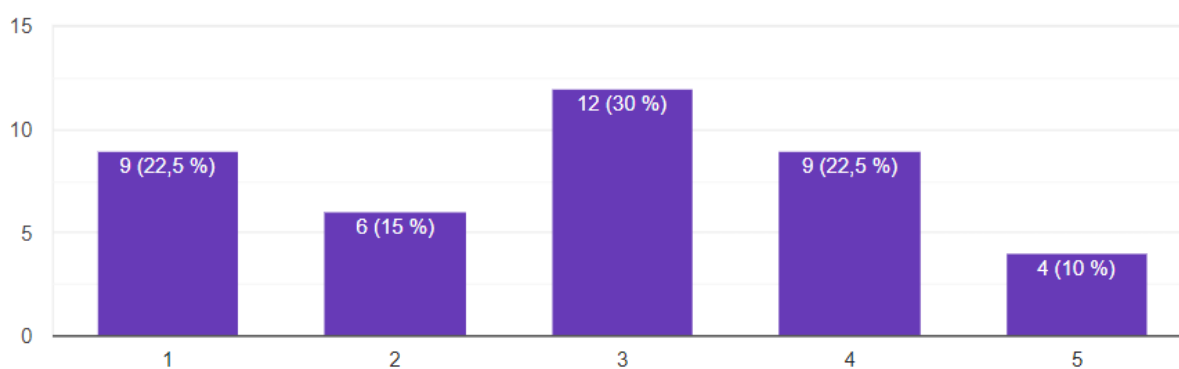
Slika 14. Preferencija zaposlenosti u malom poduzeću u privatnom ili obiteljskom vlasništvu

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 9 se uopće ne slaže s tvrdnjom da preferiraju zaposlenost u obiteljskom poduzeću odnosno 22,5%, 6 se ne slaže s tvrdnjom odnosno 15%, 12 niti se slaže niti se ne slaže s tvrdnjom odnosno 30%, 9 se slaže s tvrdnjom odnosno 22,5% te 4 se iznimno slaže s tvrdnjom odnosno 10%.

Tablica 14. Preferencija zaposlenosti u obiteljskom poduzeću

	Broj	Postotak
Uopće se ne slažem s tvrdnjom (1)	9	22,5%
Ne slažem se s tvrdnjom (2)	6	15%
Niti se slažem niti se ne slažem s tvrdnjom (3)	12	30%
Slažem se s tvrdnjom (4)	9	22,5%
Iznimno se slažem s tvrdnjom (5)	4	10%
Sveukupno	40	100%

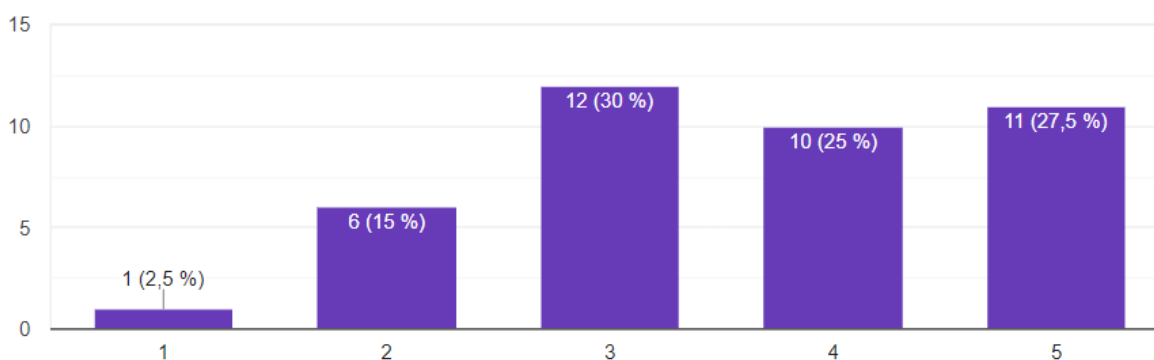
Slika 15. Preferencija zaposlenosti u obiteljskom poduzeću

Od sveukupnog broja ispitanika, 1 se uopće ne slaže s tvrdnjom da preferira zaposlenost u vlastitom poduzeću odnosno 2,5%, 6 se ne slaže s tvrdnjom odnosno 15%, 12 niti se slaže niti se ne slaže s tvrdnjom odnosno 30%, 10 se slaže s tvrdnjom odnosno 25% te 11 se iznimno slaže s tvrdnjom odnosno 27,5%.

Tablica 15. Preferencija zaposlenja u vlastitom poduzeću odnosno pokretanje vlastitog poduzeća

	Broj	Postotak
Uopće se ne slažem s tvrdnjom (1)	1	2,5%
Ne slažem se s tvrdnjom (2)	6	15%
Niti se slažem niti se ne slažem s tvrdnjom (3)	12	30%
Slažem se s tvrdnjom (4)	10	25%
Iznimno se slažem s tvrdnjom (5)	11	27,5%
Sveukupno	40	100%

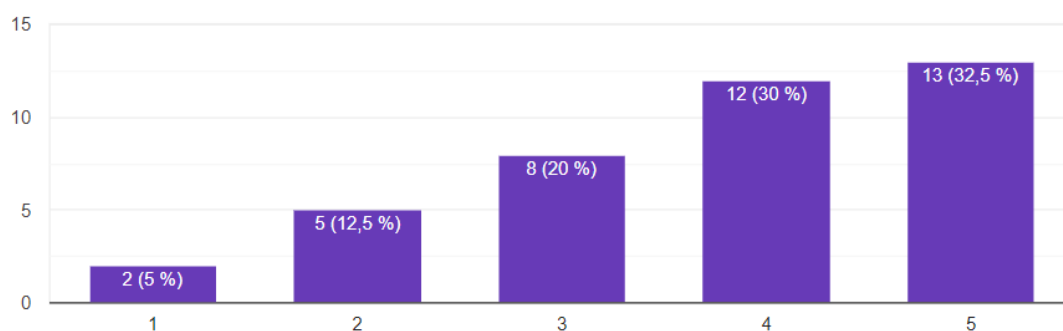
Slika 16. Preferencija zaposlenja u vlastitom poduzeću odnosno pokretanje vlastitog poduzeća

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 2 se uopće ne slaže s tvrdnjom da preferiraju zaposlenost u vlastitom poduzeću odnosno 5%, 5 se ne slaže s tvrdnjom odnosno 12,5%, 8 niti se slaže niti se ne slaže s tvrdnjom odnosno 20%, 12 se slaže s tvrdnjom odnosno 30% te 13 se iznimno slaže s tvrdnjom odnosno 32,5%.

Tablica 16. Zainteresiranost za pokretanje vlastitog poduzeća

	Broj	Postotak
Uopće se ne slažem s tvrdnjom (1)	2	5%
Ne slažem se s tvrdnjom (2)	5	12,5%
Niti se slažem niti se ne slažem s tvrdnjom (3)	8	20%
Slažem se s tvrdnjom (4)	12	30%
Iznimno se slažem s tvrdnjom (5)	13	32,5%
Sveukupno	40	100%

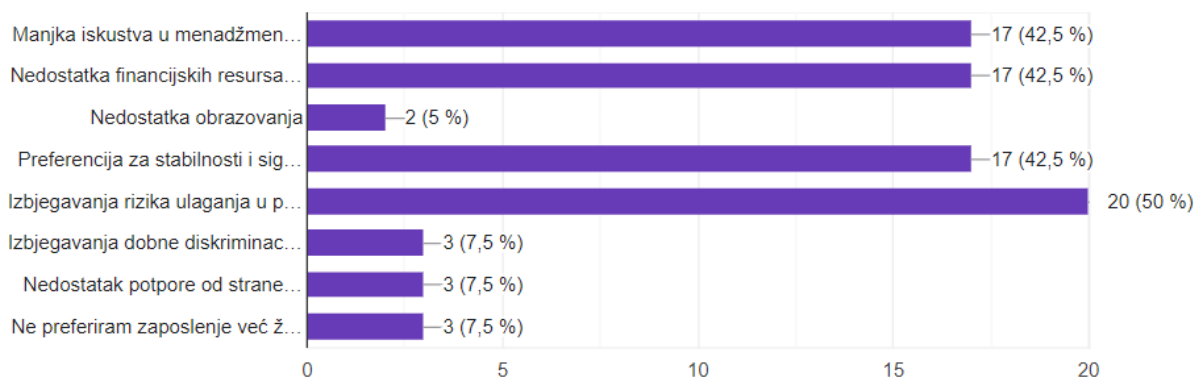
Slika 17. Zainteresiranost za pokretanje vlastitog poduzeća

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 17 odnosno 42,5% biralo je manjak iskustva u menadžmentu, rukovodstvu i slično kao razlog za zaposlenje u poduzeću ili državnoj službi, 17 odnosno 42,5% nedostatak financijskih resursa, 2 odnosno 5% nedostatak obrazovanja, 17 odnosno 42,5% preferira stabilnost i sigurnost koju nudi zaposlenje u poduzeću ili državnoj službi, 20 odnosno 50% izbjegava rizik ulaganja u posao koji ima nepoznate ishode, 3 odnosno 7,5% izbjegava dobnu diskriminaciju od strane dobavljača, kupaca ili vlade, 3 odnosno 7,5% ima nedostatak potpore od strane obitelji ili prijatelja i 3 odnosno 7,5% ne preferira zaposlenje već žele osnovati poduzeće. Na ovo pitanje, ispitanici su birali više od jednog odgovora stoga je sveukupni postotak iznad 100%.

Tablica 17. Preferencija zaposlenosti u poduzeću ili državnoj službi zbog navedenih čimbenika

	Broj	Postotak
Manjak iskustva u menadžmentu, rukovodstvu i slično	17	42,5%
Nedostatak financijskih resursa	17	42,5%
Nedostatak obrazovanja	2	5%
Preferencija za stabilnosti i sigurnosti koju nudi zaposlenje u poduzeću ili državnoj službi	17	42,5%
Izbjegavanje rizika ulaganja u posao koji ima nepoznate ishode	20	50%
Izbjegavanje dobne diskriminacije od strane dobavljača, kupaca ili vlade	3	7,5%
Nedostatak potpore od strane obitelji ili prijatelja	3	7,5%
Ne preferiram zaposlenje već želim osnovati poduzeće	3	7,5%
Sveukupno	82	205%

Slika 18. Preferencija zaposlenosti u poduzeću ili državnoj službi zbog navedenih čimbenika

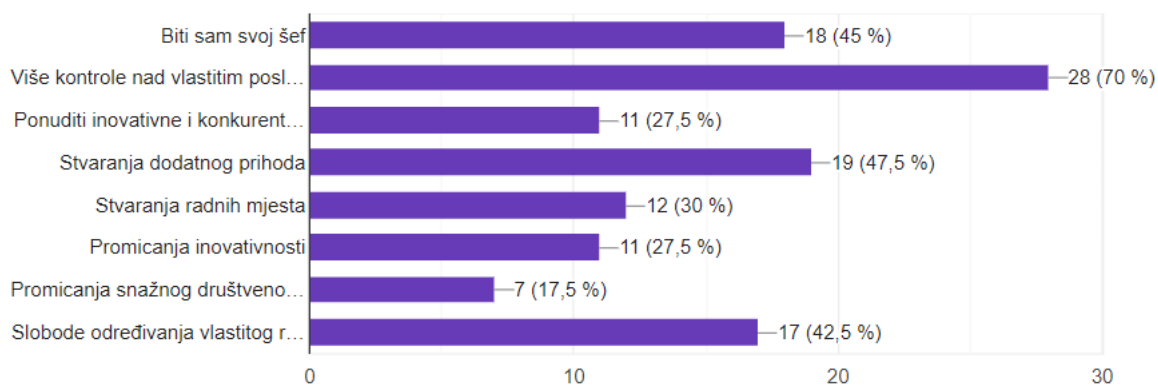
Od sveukupnog broja ispitanika, njih 18 odnosno 45% preferira osnivanje vlastitog poduzeća kako bi bili sami svoji šefovi, 28 odnosno 70% želi više kontrole nad vlastitim poslom i životom, 11 odnosno 27,5% želi ponuditi inovativne i konkurentne proizvode i usluge, 19 odnosno 47,5% želi stvarati dodatni prihod, 12 odnosno 30% želi stvoriti nova radna mjesta, 11 odnosno 27,5% želi promicati inovativnost, 7 odnosno 17,5% želi promicati snažan

društveni i kulturni identitet te 17 odnosno 42,5% želi imati slobodu određivanja vlastitog radnog vremena. Na ovo pitanje, ispitanici su birali više od jednog odgovora stoga je sveukupni postotak iznad 100%.

Tablica 18. Preferencija osnivanja vlastitog poduzeća zbog navedenih čimbenika

	Broj	Postotak
Biti sam svoj šef	18	45%
Više kontrole nad vlastitim poslom i životom	28	70%
Ponuditi inovativne i konkurentne proizvode i usluge	11	27,5%
Stvaranje dodatnog prihoda	19	47,5%
Stvaranje radnih mjesta	12	30%
Promicanje inovativnosti	11	27,5%
Promicanje snažnog društvenog i kulturnog identiteta	7	17,5%
Sloboda određivanja vlastitog radnog vremena	17	42,5%
Sveukupno	123	307,5%

Slika 19. Preferencija osnivanja vlastitog poduzeća zbog navedenih čimbenika

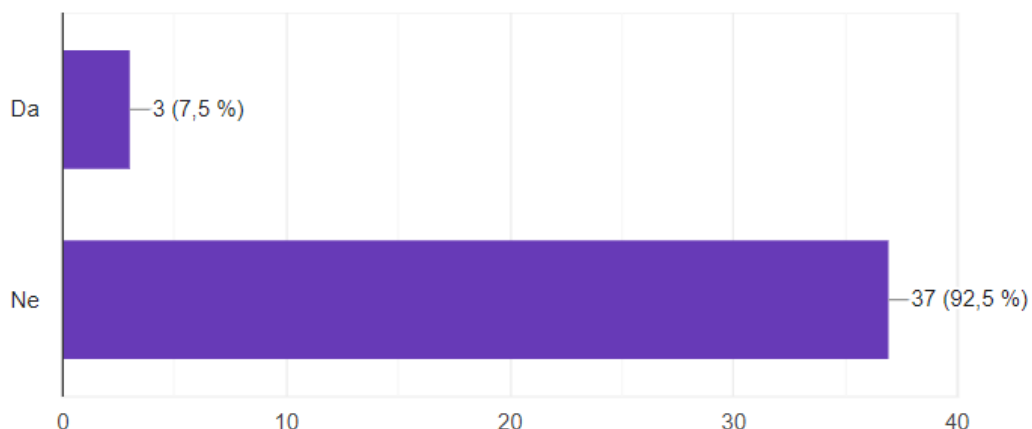

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 3 odnosno 7,5% smatra da Republika Hrvatska daje dovoljno poticaja mladima za osnivanje poduzeća, dok s druge strane 37 odnosno 92,5% ispitanika smatra da Republika Hrvatska ne daje dovoljno poticaja mladima za osnivanje poduzeća.

Tablica 19. Potiče li Republika Hrvatska dovoljno mlade da osnivaju poduzeća

	Broj	Postotak
Da	3	7,5%
Ne	37	92,5%
Sveukupno	40	100%

Slika 20. Potiče li Republika Hrvatska dovoljno mlade da osnivaju poduzeća

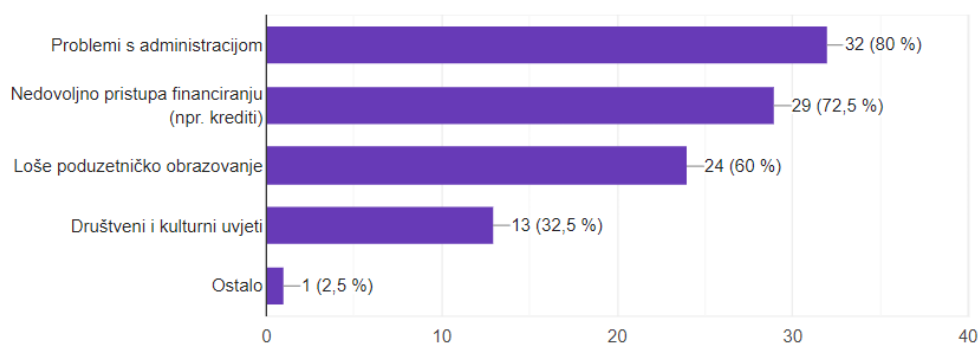

Od sveukupnog broja ispitanika, njih 32 odnosno 80% smatra da problemi s administracijom negativno utječu na osnivanje poduzeća od strane mladih, 29 odnosno 72,5% smatra da nedovoljno pristupa financiranju kao što su krediti negativno utječu na osnivanje poduzeća od strane mladih, 24 odnosno 60% loše poduzetničko obrazovanje, 13 odnosno 32,5% društvene i kulturne uvjete, a 1 ispitanik odnosno 2,5% ostalo. Na ovo pitanje, ispitanici su birali više od jednog odgovora stoga je sveukupni postotak iznad 100%.

Tablica 20. Čimbenici koji negativno utječu na osnivanje poduzeća od strane mladih

	Broj	Postotak
Problemi s administracijom	32	80%
Nedovoljno pristupa financiranju (npr. krediti)	29	72,5%
Loše poduzetničko obrazovanje	24	60%
Društveni i kulturni uvjeti	13	32,5%
Ostalo	1	2,5%
Sveukupno	99	247,5%

Slika 21. Čimbenici koji negativno utječu na osnivanje poduzeća od strane mladih

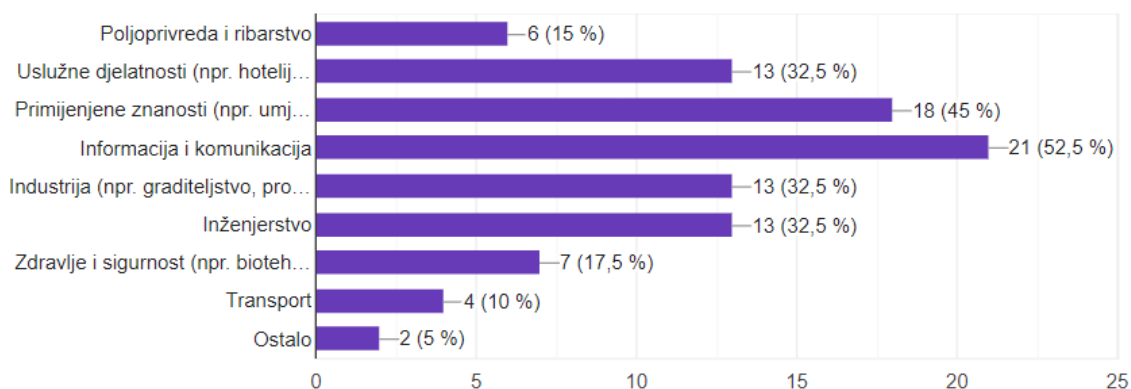

Od sveukupnog broja ispitanika, 6 odnosno 15% smatra da je najveći potencijal za mlade poduzetnike u poljoprivredi i ribarstvu, 13 odnosno 32,5% u uslužnim djelatnostima, 18 odnosno 45% u primijenjenim znanostima, 21 odnosno 52,5% u grani informacija i komunikacija, 13 odnosno 32,5% u industriji, 13 odnosno 32,5% u inženjerstvu, 7 odnosno 17,5% u grani zdravlja i sigurnosti, 4 odnosno 10% u grani transporta te 2 odnosno 5% ostalo. Na ovo pitanje, ispitanici su birali više od jednog odgovora stoga je sveukupni postotak iznad 100%.

Tablica 21. Najveći potencijal za mlade poduzetnike u navedenim granama industrije

	Broj	Postotak
Poljoprivreda i ribarstvo	6	15%
Uslužne djelatnosti (npr. hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	13	32,5%
Primijenjene znanosti (npr. umjetna inteligencija)	18	45%
Informacija i komunikacija	21	52,5%
Industrija (npr. graditeljstvo, proizvodnja)	13	32,5%
Inženjerstvo	13	32,5%
Zdravlje i sigurnost (npr. biotehnologija)	7	17,5%
Transport	4	10%
Ostalo	2	5%
Sveukupno	97	242,5%

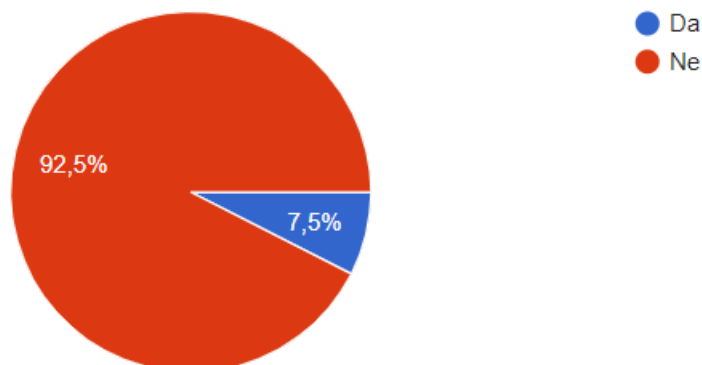
Slika 22. Najveći potencijal za mlade poduzetnike u navedenim granama industrije

Od sveukupnog broja ispitanika, 3 odnosno 7,5% je pokušalo pokrenuti vlastito poduzeće, a 37 odnosno 92,5% nije pokušalo pokrenuti vlastito poduzeće.

Tablica 22. Broj ispitanika koji su pokušali pokrenuti vlastito poduzeće

	Broj	Postotak
Da	3	7,5%
Ne	37	92,5%
Sveukupno	40	100%

Slika 23. Broj ispitanika koji su pokušali pokrenuti vlastito poduzeće

Na sljedeće pitanje i sva sljedeća su odgovor dali samo ispitanici kojima je odgovor na prethodno pitanje bilo „da“. Sva 3 ispitanika su pokušala pokrenuti vlastito poduzeće u grani informacija i komunikacija.

Tablica 23. U kojoj grani su ispitanici pokušali pokrenuti vlastito poduzeće

	Broj	Postotak
Poljoprivreda i ribarstvo	0	0%
Uslužne djelatnosti (npr. hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	0	0%
Primijenjene znanosti (npr. umjetna inteligencija)	0	0%
Informacija i komunikacija	3	100%
Industrija (npr. graditeljstvo, proizvodnja)	0	0%
Inženjerstvo	0	0%
Zdravlje i sigurnost (npr. biotehnologija)	0	0%
Transport	0	0%
Ostalo	0	0%
Sveukupno	3	100%

Od 3 ispitanika, 2 odnosno 66,67% ih je dalo odgovor da je poduzeće još uvijek aktivno, a 1 ispitanik je odgovorio da poduzeće nije više aktivno.

Tablica 24. Je li poduzeće još aktivno

	Broj	Postotak
Da	2	66,67%
Ne	1	33,33%
Sveukupno	3	100%

Od 3 ispitanika, 2 odnosno 40% je navelo nedostatak financijskih resursa kao poteškoću prilikom pokretanja poduzeća, 1 odnosno 20% je naveo dokumentaciju potrebnu za osnivanje, 1 odnosno 20% je naveo nedovoljnu istraženost tržišta, 1 odnosno 20% je naveo neodlučnost kod biranja vrste poduzeća.

Tablica 25. Najveće poteškoće s kojima su se ispitanici susreli prilikom pokretanja poduzeća

	Broj	Postotak
Nedostatak financijskih resursa	2	40%
Nedostatak potpore od strane obitelji i prijatelja	0	0%
Dokumentacija potrebna za osnivanje	1	20%
Problemi sa zakonom	0	0%
Nedovoljna istraženost tržišta	1	20%
Neodlučnost kod biranja vrste poduzeća	1	20%
Nedostatak programa potpore za osnivanje poduzeća od strane mladih	0	0%
Sveukupno	5	100%

Od 3 ispitanika, 2 odnosno 66,67% je navelo zakonsku regulaciju i usklađenost kao poteškoću u svakodnevnom poslovanju te 1 ispitanik odnosno 33,33% je naveo problem s upravljanjem troškovima.

Tablica 26. Najveće poteškoće s kojima su se ispitanici susreli u svakodnevnom poslovanju

	Broj	Postotak
Nezainteresiranost i neozbiljnost zaposlenika	0	0%
Monitoring i zadržavanje kupaca	0	0%
Nedovoljna ponuda proizvoda ili usluga	0	0%
Upravljanje troškovima	1	33,33%
Marketing	0	0%
Organizacijska kultura	0	0%
Zakonska regulacija i usklađenost	2	66,67%
Sveukupno	3	100%

4.3. Diskusija

Cilj provedenog istraživanja bio je potkrijepiti teoretski dio ovog rada. Naime, rezultati su pokazali da se 30% ispitanika slaže s tvrdnjom da su zainteresirani za pokretanje vlastitog poduzeća, a 32,5% je izjavilo da se iznimno slaže s tvrdnjom da su zainteresirani za pokretanje vlastitog poduzeća, no s druge strane, na pitanje o preferenciji zaposlenosti u poduzeću ili državnoj službi naspram osnivanja vlastitog poduzeća, samo je 7,5% ispitanika odgovorilo da ne preferiraju zaposlenje već žele osnovati vlastito poduzeće stoga se može zaključiti da postoji zainteresiranost za pokretanje vlastitog poduzeća, no prevladava želja za stabilnosti i sigurnosti za zaposlenje u poduzeću ili državnoj službi što je također vidno i u pitanju broja ispitanika koji su pokušali pokrenuti vlastito poduzeće; 7,5% je reklo da su pokušali pokrenuti, a 92,5% da nisu. Nadalje, kod pitanja o preferenciji osnivanja vlastitog poduzeća zbog određenih čimbenika, 70% ispitanika tvrdi da žele imati više kontrole nad vlastitim poslom i životom, 47,5% želi stvarati dodatni prihod te 45% žele biti sami svoji šefovi; ovi čimbenici predstavljaju prednosti poduzetništva, a kod pitanja o preferenciji zaposlenja, 50% ispitanika tvrdi da žele izbjeći rizik ulaganja u posao koji ima nepoznate ishode, 42,5% nema dovoljno iskustva u menadžmentu, rukovodstvu i slično, 42,5% nema dovoljno financijskih resursa te 42,5% preferiraju stabilnost i sigurnost koju nudi zaposlenje; ovi čimbenici predstavljaju nedostatke poduzetništva. Što se tiče čimbenika koji negativno utječu na osnivanje poduzeća, ispitanici tvrde da problemi s administracijom, nedovoljno pristupa financiranju i loše poduzetničko obrazovanje najviše utječu na osnivanje poduzeća od strane mladih što se može usporediti i s istraživanjem provedenim nad 67 studenata u Poljskoj koji su također naveli probleme s administracijom, nedostatak pristupa financiranju i loše poduzetničko obrazovanje kao tri najveća problema. Najveći potencijal za mlade poduzetnike 52,5% ispitanika vidi u grani informacija i komunikacija, 45% u primijenjenim znanostima, 32,5% u industriji, 32,5% u inženjerstvu te 32,5% u uslužnim djelatnostima. Što se tiče potpora za poticanje mladih kod osnivanja poduzeća od strane Republike Hrvatske, 7,5% ispitanika smatra da Republika Hrvatska daje dovoljno poticaja, dok 92,5% ispitanika smatra da ne daje dovoljno poticaja što je vidno iz teoretskog dijela u kojem su navedene tri državne institucije zadužene za pružanje poticaja, poduzetnički inkubatori, dvije nevladine Udruge te jedan program za potporu pod nazivom Nacionalni program za mlade.

5. ZAKLJUČAK

Poduzetništvo predstavlja važan dio strukture modernih gospodarstava svijeta zbog razvoja i realiziranja inovativnih ideja te stvaranja nove vrijednosti za tržište. Najranija pojava poduzetništva navodi se u periodu od 11. do 15. stoljeća kada se vršila razmjena dobara u svrhu preživljavanja te je poduzetništvo raslo i razvijalo se sve do danas. Veliki naglasak stavljen je na poduzetništvo mladih jer mlađe generacije predstavljaju budućnost svijeta, koristeći inicijativnost, inovativnost, kreativnost te samim preuzimanjem rizika pridonose razvoju različitih tržišta. S druge strane, mladi su također izloženi većem riziku nezaposlenosti, dužim radnim vremenima, bez socijalne zaštite te nižim plaćama u odnosu na starije kolege. Također su izloženi nedostatku iskustva, resursa, ali i potpore za pokretanje vlastitih poduzeća što dugoročno negativno utječe na razvoj gospodarstva, ali i na živote mladih pojedinaca.

Poduzetnik ne može biti svatko jer je to osoba spremna na preuzimanje rizika, otvorenog je uma za isprobavanje novih stvari, inovativna, prihvaća izazove i pruža tržištu novu vrijednost. Potrebno je da je mladi poduzetnik sposoban analizirati svoju okolinu te iskoristiti resurse na način da usmjerava svoje kreativne i produktivne potencijale kao što su motivacija, identificira mogućnosti, dostupne resurse i poduzetničku sposobnost. Pod motivaciju spadaju želja za uspjehom, profitom i želja za neovisnošću. Identifikacija mogućnosti podrazumijeva inovativne i kreativne ideje, društvene mreže te prethodno znanje. Dostupni resursi su intelektualno vlasništvo, fizički resursi i pristup financijama te pod poduzetničku sposobnost spadaju vještine upravljanja, financijske vještine, marketinške vještine, učinkovit poslovni plan, zadatak *team building-a* i administrativni zadaci. Također, poduzetnička spremnost ovisi o samom mišljenju mladog pojedinca o poduzetništvu odnosno veća je vjerojatnost da će potencijalni poduzetnici imati pozitivne rezultate ukoliko se smatraju dovoljno spremni i sposobni za ostvarenje uspjeha u vlastitom poduzetničkom pothvatu.

Prednosti poduzetništva za gospodarstvo su ekonomski prosperitet, bolja kvaliteta života te pridonosi smanjenju ukupne nezaposlenosti. Za pojedince predstavlja mogućnost osamostaljenja, napredovanja, veće kontrole nad vlastitim životom i poslom, stvaranja dodatnog prihoda, stvaranja novih radnih mjesta, podizanja razine konkurentnosti na tržištu, promicanja inovativnosti i snažnog društvenog i kulturnog identiteta. S druge strane, nedostaci poduzetništva su manjak iskustva; mladima nedostaje iskustva u poduzetništvu, ali i u profesiji s kojom je poduzeće povezano, nedostatak financijskih resursa za pokretanje poduzeća, nedostatak obrazovanja, oslabljen poduzetnički duh odnosno preferencija za

stabilnosti i sigurnosti koju nudi zaposlenje u poduzeću ili državnoj službi, negativna percepcija poduzetničkih aktivnosti odnosno poduzetnika kao „špekulanata“ kojima je glavni cilj prevladavanje poteškoća, a ne postizanje uspjeha i nedostatak svijesti mladih o organizacijama koje nude potporu za osnivanje poduzeća.

Jedan od glavnih problema u Europi je visoka stopa nezaposlenosti mladi, a istraživanja procjenjuju da jedna godina nezaposlenosti može smanjiti godišnju zaradu u dobi od 42 godine do 21% te da svaka dodatna tri mjeseca nezaposlenosti prije navršene 23. godine života rezultiraju još dva dodatna mjeseca nezaposlenosti u dobi od 28 i 33 godine. Istraživanja provedena u razdoblju od 2001.g. do 2021.g. pokazuju znatan pad stope nezaposlenosti mladih, a 2007.g. predstavlja godinu s najmanjom stopom nezaposlenosti mladih u iznosu od 15,7%, dok 2013.g. predstavlja godinu s najvećom stopom nezaposlenosti u iznosu od 25,2%. Što se tiče samozaposlenosti, Rumunjska je zabilježila najveće stope samozaposlenosti mladih u 2010.g. i 2020.g. Danska je 2010.g. zabilježila najmanju stopu nezaposlenih mladih, a u 2020.g. Irska i Njemačka. Kako bi se stope nezaposlenosti, a stope samozaposlenosti povećale, Europska Unija pokrenula je programe za podršku mladima u poduzetništvu kao što su Tematska godina poduzetništva mladih u Finskoj, „Strategija obrazovanja i osposobljavanja u poduzetništvu“ i „Danska – nacija rješenja“ u Danskoj, EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework od strane Europske komisije, Program poduzetništva mladih (GINOP and VEKOP) u Mađarskoj, Mladi poduzetnici ENISA u Španjolskoj te *YES!Delft* u Nizozemskoj.

U Republici Hrvatskoj organizirani su poduzetnički inkubatori kako bi se motiviralo mlade na osnivanje poduzeća. Usluge koje inkubatori nude su menadžment savjetovanje, pristup informacijama, tehnička pomoć, povoljnije usluge zakupa u odnosu na tržišne što uvelike pomaže mladim poduzetnicima te mogućnost proširenja prostora. U Republici Hrvatskoj postoji 12 poduzetničkih inkubatora; Na Ekonomskom Sveučilištu u Zagrebu, u Splitu, Rijeci, Puli, Vukovaru, Požegi, Osijeku, Bjelovaru i Križevcima. U Hrvatskoj također djeluju dvije nevladine Udruge za potporu mladima u poduzetništvu, Udruga mladih osnovana je 2008.g. u Šibeniku, a Udruga poduzetni osnovana je 2009.g. u Samoboru. Udruge dijele zajedničke ciljeve, a to su promicanje važnosti cjeloživotnog obrazovanja, pokretanje projekata za potporu te savjetovanje i informiranje mladih. Što se tiče programa za potporu mladima u poduzetništvu od strane Republike Hrvatske, posljednji program za mlade objavljen je 08. lipnja 2023.g. pod nazivom Nacionalni program za mlade. Cilj programa je „stvoriti strateški

okvir za razvoj mladih te ih potaknuti da što bolje iskoriste svoje potencijale i steknu vještine potrebne za njihovo uključivanje u društvo.“

Provedeno anketno istraživanje pokazalo je mišljenja mladih o zapošljavanju u državnim institucijama i poduzećima te o pokretanju vlastitog poduzeća. Istraživanje je pokazalo da većina ispitanika želi pokrenuti vlastito poduzeće jer žele biti sami svoji šefovi, imati više kontrole nad vlastitim poslom i životom, stvarati dodatni prihod i imati slobodu određivanja vlastitog radnog vremena, no suočeni su s problemima kao što su manjak iskustva u menadžmentu, rukovodstvu i sl., nedostatak financijskih resursa, izbjegavanje rizika ulaganja u posao koji ima nepoznate ishode te preferencija za stabilnosti i sigurnosti koju nudi zaposlenje u poduzeću. Također smatraju da Republika Hrvatska ne daje dovoljno poticaja mladima za osnivanje poduzeća što može uzrokovati gubitkom potencijala mladih poduzetnika za razvojem gospodarstva i poboljšanjem kvalitete vlastitih, ali i života drugih pojedinaca.

LITERATURA

1. Batur E. (2021) *Povijesni razvoj poduzetništva*. Ekonomski fakultet u Osijeku [Mrežno] Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/efos%3A4585> Pristupljeno: 22.04.2023.
2. Dollinger J. M. (2008) *Entrepreneurship: Strategies and Resources Fourth Edition*. Marsh Publications, Lombard, Illinois, USA [Mrežno] Dostupno na: <http://lms.aambc.edu.et:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/57/Enterepreneurship-%20Textbook.pdf?sequence=1&isAllowed=y> Pristupljeno: 21.04.2023.
3. Dzemyda I. i Raudeliūnienė J. (2014) Sustainable Youth Entrepreneurship in Conditions of Global Economy toward Energy Security. [Mrežno] Dostupno na: http://jssidoi.org/jesi/uploads/articles/4/Dzemyda_Sustainable_youth_entrepreneurship_in_conditions_of_global_economy_toward_energy_security.pdf Pristupljeno: 21.07.2023.
4. Egorov E. E. et. al. (2019) *Youth Entrepreneurship: Motivational Aspects and Economic Effects*. Kozma Minin Nizhny Novgorod State Pedagogical University, Novgorod, Rusija [Mrežno] Dostupno na: <https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1755-1315/272/3/032129/meta> Pristupljeno: 29.04.2023.
5. European Union (2012) *Policy Brief on Youth Entrepreneurship: Entrepreneurial Activities in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union [Mrežno] Dostupno na: https://www.oecd.org/cfe/leed/Youth%20entrepreneurship%20policy%20brief%20EN_FINAL.pdf Pristupljeno: 05.05.2023.
6. European Union (2020) *Policy Brief on Recent Developments in Youth Entrepreneurship*. Luxembourg: Publications Office of the European Union [Mrežno] Dostupno na: https://www.oecd-ilibrary.org/economics/policy-brief-on-recent-developments-in-youth-entrepreneurship_5f5c9b4e-en Pristupljeno: 12.05.2023.
7. Green F. (2013) *Youth Entrepreneurship*. OECD Centre for Entrepreneurship, SMEs and Local Development [Mrežno] Dostupno na: https://www.oecd.org/cfe/leed/youth_bp_finalt.pdf Pristupljeno: 08.07.2023.
8. Hébert F. R. i Link N. A. (2006) *Historical Perspectives on the Entrepreneur*. Publishers Inc., Hanover, USA [Mrežno] Dostupno na: <https://www.nowpublishers.com/article/Details/ENT-008> Pristupljeno: 21.04.2023.

9. Hulsink W. i Koek D. (2014) *The Young, The Fast and The Furious: A Study About Triggers and Impediments of Youth Entrepreneurship*. Rotterdam School of Management, The Netherlands. [Mrežno] Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/W-Hulsink/publication/264816533_The_young_the_fast_and_the_furious_A_study_about_the_triggers_and_impediments_of_youth_entrepreneurship/links/55a618a008ae00cf99c99bd5/The-young-the-fast-and-the-furious-A-study-about-the-triggers-and-impediments-of-youth-entrepreneurship.pdf Pristupljeno: 22.07.2023.
10. Jakubczak J. (2015) *Youth Entrepreneurship Barriers and Role Of Education In Their Overcoming*. Maria Curie-Skłodowska University, Poljska. [Mrežno] Dostupno na: <http://www.toknowpress.net/ISBN/978-961-6914-13-0/papers/ML15-358.pdf> Pristupljeno: 06.07.2023.
11. Jones G. i Wadhvani R. D. (2006) *Entrepreneurship and Business History: Renewing the Research Agenda*. Harvard Business School, Boston, USA [Mrežno] Dostupno na: <https://hbswk.hbs.edu/item/entrepreneurship-and-business-history-renewing-the-research-agenda> Pristupljeno: 21.04.2023.
12. Jurić K. (2021) *Poduzetnik – Pojmovi, tipovi, ključne osobine, poduzetnik i menadžer, poduzetnik i rizik*. Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić, Zaprešić. [Mrežno] Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/bak:1420> Pristupljeno: 30.04.2023.
13. Keister A. L. (2005) *Entrepreneurship and Inequality*. Department of Sociology, The Ohio State University, Columbus, USA. [Mrežno] Dostupno na: https://www.researchgate.net/profile/Stephen-Lippmann/publication/242029097_Entrepreneurship_and_Inequality/links/55ae959608aed614b09a744e/Entrepreneurship-and-Inequality.pdf Pristupljeno: 21.04.2023.
14. Klaić K. (2020) *Prilike i mogućnosti mladih u poduzetništvu u Republici Hrvatskoj*. Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet Zagreb [Mrežno] Dostupno na: <https://repozitorij.efzg.unizg.hr/islandora/object/efzg%3A5265/datastream/PDF/view> Pristupljeno: 16.07.2023.
15. Lez'er et. al. (2019) *Youth entrepreneurship as a basis for sustainable urban development: social and legal aspect*. EDP Sciences, Francuska. [Mrežno] Dostupno na: https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/abs/2019/36/e3sconf_spbwosce2019_02093/e3sconf_spbwosce2019_02093.html Pristupljeno: 12.07.2023.

16. Llisterri J. J. et. al. (2006) *Is Youth Entrepreneurship a Necessity or an Opportunity?* Inter American Development Bank, Washington D.C., USA [Mrežno] Dostupno na: <https://www.findevgateway.org/sites/default/files/publications/files/mfg-en-paper-is-youth-entrepreneurship-a-necessity-or-an-opportunity-a-first-exploration-of-household-and-new-enterprise-surveys-in-latin-america-may-2005.pdf> Pristupljeno: 29.04.2023.
17. Olugbola A. S. (2017) *Exploring entrepreneurial readiness of youth and startup success components: Entrepreneurship training as a moderator.* Faculty of Economics & Muamalat, Malezija [Mrežno] Dostupno na: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2444569X1730001X> Pristupljeno: 06.07.2023.
18. Pavlović A. (2018) *Poduzetnik početnik u Republici Hrvatskoj.* Ekonomski fakultet u Splitu [Mrežno] Dostupno na: <https://repozitorij.svkst.unist.hr/islandora/object/efst:2151> Pristupljeno: 28.04.2023.
19. Riahi S. (2010) *Youth Entrepreneurship: Ottawa's Portfolio in Talent Development.* Technology Innovation Management Review [Mrežno] Dostupno na: <https://timreview.ca/article/394> Pristupljeno: 13.07.2023.
20. Sandybayev A. (2017) *Entrepreneurial Motivations as Determinants of Youth Entrepreneurship Challenges: A Case of Business College in UAE.* Women's College, UAE [Mrežno] Dostupno na: https://www.21caf.org/uploads/1/3/5/2/13527682/icewd17_conference_proceeding.pdf#page=17 Pristupljeno: 21.07.2023.
21. Vlada Republike Hrvatske (2023) *Vlada usvojila Nacionalni program za mlade vrijedan 7,9 milijuna eura.* Službena web stranica Vlade Republike Hrvatske [Mrežno] Dostupno na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/vlada-usvojila-nacionalni-program-za-mlade-vrijedan-7-9-milijuna-eura/38475>
22. *Zakon o računovodstvu* (2023) Zagreb: Narodne novine

POPIS SLIKA

Slika 1. Konceptualni prikaz varijabli koje utječu na spremnost mladih na poduzetničke pothvate.....	5
Slika 2. Godišnje i mjesečne stope nezaposlenosti mladih u EU u odabranim zemljama u dobi do 25 godina u razdoblju od 2001.g. do studenog 2011.g.....	9
Slika 3. Stope nezaposlenosti u Europskoj Uniji i Eurozoni u razdoblju od 2010.g. do 2020.g. u dobi do 25 godina.....	10
Slika 4. Stope samozaposlenosti prema zemlji i dobi u 2010.g.....	11
Slika 5. Stope samozaposlenosti prema zemlji i dobi u 2017.g. u EU.....	12
Slika 6. Udio studentskih poduzetničkih inkubatora u Republici Hrvatskoj.....	19
Slika 7. Ispitanici prema spolu.....	21
Slika 8. Ispitanici prema fakultetu na kojem studiraju.....	23
Slika 9. Ispitanici prema godini studija.....	24
Slika 10. Ispitanici prema vrsti studija na kojem studiraju.....	24
Slika 11. Ispitanici prema statusu zaposlenosti.....	25
Slika 12. Preferencija zaposlenosti u državnoj instituciji.....	26
Slika 13. Preferencija zaposlenosti u velikom poduzeću, bilo u državnom ili privatnom vlasništvu.....	27
Slika 14. Preferencija zaposlenosti u malom poduzeću u privatnom ili obiteljskom vlasništvu.....	28
Slika 15. Preferencija zaposlenosti u obiteljskom poduzeću.....	29
Slika 16. Preferencija zaposlenja u vlastitom poduzeću odnosno pokretanje vlastitog poduzeća.....	30
Slika 17. Zainteresiranost za pokretanje vlastitog poduzeća.....	31
Slika 18. Preferencija zaposlenosti u poduzeću ili državnoj službi zbog navedenih čimbenika.....	32
Slika 19. Preferencija osnivanja vlastitog poduzeća zbog navedenih čimbenika.....	33

Slika 20. Potiče li Republika Hrvatska dovoljno mlade da osnivaju poduzeća.....	34
Slika 21. Čimbenici koji negativno utječu na osnivanje poduzeća od strane mladih.....	34
Slika 22. Najveći potencijal za mlade poduzetnike u navedenim granama industrije.....	35
Slika 23. Broj ispitanika koji su pokušali pokrenuti vlastito poduzeće.....	36

POPIS TABLICA

Tablica 1. Tematska godina poduzetništva mladih, Finska.....	13
Tablica 2. „Strategija obrazovanja i osposobljavanja u poduzetništvu“ i „Danska – nacija rješenja“, Danska.....	14
Tablica 3. Program poduzetništva mladih (GINOP i VEKOP), Mađarska.....	16
Tablica 4. Mladi poduzetnici ENISA, Španjolska.....	17
Tablica 5. <i>YES!Delft</i> , Nizozemska.....	18
Tablica 6. Ispitanici prema spolu.....	21
Tablica 7. Ispitanici prema fakultetu na kojem studiraju.....	22
Tablica 8. Ispitanici prema godini studija.....	23
Tablica 9. Ispitanici prema vrsti studija na kojem studiraju.....	24
Tablica 10. Ispitanici prema statusu zaposlenosti.....	25
Tablica 11. Preferencija zaposlenosti u državnoj instituciji.....	26
Tablica 12. Preferencija zaposlenosti u velikom poduzeću, bilo u državnom ili privatnom vlasništvu.....	27
Tablica 13. Preferencija zaposlenosti u malom poduzeću u privatnom ili obiteljskom vlasništvu.....	28
Tablica 14. Preferencija zaposlenosti u obiteljskom poduzeću.....	29
Tablica 15. Preferencija zaposlenja u vlastitom poduzeću odnosno pokretanje vlastitog poduzeća.....	30
Tablica 16. Zainteresiranost za pokretanje vlastitog poduzeća.....	31
Tablica 17. Preferencija zaposlenosti u poduzeću ili državnoj službi zbog navedenih čimbenika.....	32
Tablica 18. Preferencija osnivanja vlastitog poduzeća zbog navedenih čimbenika.....	33
Tablica 19. Potiče li Republika Hrvatska dovoljno mlade da osnivaju poduzeća.....	33
Tablica 20. Čimbenici koji negativno utječu na osnivanje poduzeća od strane mladih.....	34

Tablica 21. Najveći potencijal za mlade poduzetnike u navedenim granama industrije.....	35
Tablica 22. Broj ispitanika koji su pokušali pokrenuti vlastito poduzeće.....	35
Tablica 23. U kojoj grani su ispitanici pokušali pokrenuti vlastito poduzeće.....	36
Tablica 24. Je li poduzeće još aktivno.....	36
Tablica 25. Najveće poteškoće s kojima su se ispitanici susreli prilikom pokretanja poduzeća.....	37
Tablica 26. Najveće poteškoće s kojima su se ispitanici susreli u svakodnevnom poslovanju.....	37

SAŽETAK

Pojam poduzetništva postoji još od 11. stoljeća, a može se definirati kao realiziranje inovativnih ideja i stvaranja nove vrijednosti na tržištu te kontroliranje i raspoređivanje resursa u svrhu stvaranja dobiti. Fokus ovog rada stavljen je na poduzetništvo mladih, njihovih karakteristika i spremnosti na preuzimanje rizika ulaganja u posao s nepoznatim ishodom te istraživanje prednosti i nedostataka mladih u poduzetništvu, prilika za razvoj i ograničenja, udjela nezaposlenih i samozaposlenih mladih u Europskoj Uniji te načine na koji Europska Unija i Republika Hrvatska potiču mlade na zaposlenje i razvijanje poduzetničkog duha.

Empirijsko istraživanje provedeno je na studentima svih fakulteta u Splitu te je cilj istraživanja prikupiti mišljenja o zaposlenju u državnim institucijama, velikim i malim poduzećima u državnom ili privatnom vlasništvu, obiteljskim poduzećima te osnivanju vlastitog poduzeća. Ispitanici su naveli razloge zbog kojih preferiraju zaposlenje kao npr. osjećaj sigurnosti i stabilnosti te razloge zbog kojih preferiraju osnivanje poduzeća kao npr. više kontrole nad vlastitim životom i poslom. Također su naveli koji čimbenici najviše utječu negativno na mlade poduzetnike, u kojim granama industrije vide najveći potencijal te je li Republika Hrvatska daje dovoljno poticaja mladima za osnivanje poduzeća.

Ključne riječi: poduzetništvo, poduzetništvo mladih u Europskoj Uniji i Republici Hrvatskoj, programi podrške za poduzetništvo mladih

SUMMARY

The concept of entrepreneurship exists since the 11th century and can be defined as the realization of innovative ideas and the creation of new value on the market, as well as the control and allocation of resources for the purpose of generating profit. The focus of this paper is on the entrepreneurship of young people, their characteristics and willingness to take risk of investing in a business with an unknown outcome, as well as researching the advantages and disadvantages of young people in entrepreneurship, opportunities for development and limitations, the amount of unemployed and self-employed young people in the European Union and the ways in which the European Union and the Republic of Croatia encourage young people to find employment and develop an entrepreneurial spirit.

Empirical research was conducted on students of all universities in Split and the goal was to collect opinions about employment in state institutions, large and small state-owned or private companies, family businesses or founding one's own company. Respondents stated the reasons why they prefer employment, such as a sense of security and stability and the reasons why they prefer starting a company, such as more control over their own life and work. They also stated which factors have the most negative impact on young entrepreneurs, in which branches of industry they see the biggest potential and whether Republic of Croatia provides enough incentives for young people to start a company.

Key words: entrepreneurship, youth entrepreneurship in European Union and Republic of Croatia, support programs for youth entrepreneurship